

الْحَمْدُ لِلَّهِ
الَّذِي هَدَانَا
لِهَذَا صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ
الَّذِي نِعْمَ
الصِّرَاطُ
بِالْحَمْدِ لِلَّهِ
الَّذِي هَدَانَا
لِهَذَا صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ

حکومت حق

بحثی پیرامون امام زمان
عجل الله تعالی فرجه الیهم

و حکومت جهانی ایشان

مؤلف: سید حسن موسوی خراسانی

۱۶۰ صفحه

فروردین ۱۳۹۷

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

فهرست:

فهرست: ۴.....

مقدمه ۹.....

بخش اول ۱۱.....

امام زمان کیست؟ ۱۲.....

چند نکته درباره تولد حضرت ۱۳.....

شخصیت امام زمان در قرآن ۱۷.....

بحثی سرنوشت ساز ۱۹.....

امام زمان از زبان روایات ۱۹.....

ترسیم اندکی از چهره‌ی امام زمان علیه السلام ۲۱.....

گواهی پیشوایان معصوم بر غیبت امام زمان ۲۳.....

شیوه‌های معرفی امام زمان توسط معصومان ۳۵.....

شیوه‌ی بعدی امید دادن به آینده‌ی جهان ۳۶.....

شیوه‌ی دیگر یادآوری حرمت و ادب حضور ۳۷.....

- ۳۸..... شیوهی دیگر نشان دادن نشانه‌های ظهور
- ۴۲..... از نشانه‌های دیگر ظهور فراگیری ظلم است
- ۴۷..... نام، کنیه و القاب حضرت
- ۵۰..... جریان سرداب:
- ۵۱..... بهره‌مندی مردم از امام زمان در زمان غیبت
- ۵۲..... راه‌های ارتباط آن حضرت با مردم
- ۵۵..... توقیعات و نامه‌ها
- ۵۶..... نائبان امام زمان علیهم‌السلام
- ۵۷..... وظیفه نواب امام در غیبت
- ۵۹..... دوران حیرت و راه علاج
- ۶۲..... آیا دیدار در دوران غیبت مقدور است؟
- ۶۳..... بهره‌مندی مردم عالم از امام در زمان غیبت
- ۶۸..... سخن از مهدی علیه‌السلام قولی است که جملگی برآند
- ۷۳..... شرایط امام بودن

۷۵..... راز این همه محبوبیت چیست؟

۸۱..... شباهت حضرت مهدی به انبیاء

۹۵..... مُصلح اینگونه اصلاح می کند

۹۹..... وظایف منتظران در دوران غیبت

۱۰۶..... باز هم وظایف منتظران ظهور

۱۱۰..... دعای ندبه حدیثی آشنا

۱۱۷..... **بخش دوم**

۱۱۷..... سؤالاتی درباره امام زمان علیه السلام

۱۱۸..... می پرسند امام زمان در کجای قرآن نوشته است؟

۱۱۹..... می پرسند آیا اعتقاد به امام زمان عمومی است؟

۱۲۰..... می پرسند سن غیر متعارف امام چگونه است؟

۱۲۱..... می پرسند دجال کیست و سفیانی کدام است؟

۱۲۲..... می پرسند امام در مقابل دنیای قدرتمند چه می کند؟

۱۲۴..... می پرسند مسئله ۳۱۳ نفر چیست؟

- ۱۲۶ ..... می پرسند رحلت حضرت چگونه است؟
- ۱۲۷ ..... می پرسند سید حسنی و نفس زکیه کیست؟
- ۱۲۸ ..... می پرسند ماجرای جزیره خضراء چیست؟
- ۱۲۹ ..... می پرسند آیا احادیث مهدویت فقط قول شیعه است؟
- ۱۳۰ ..... می پرسند دلیل وجود حدیث مجهول در مهدویت؟
- ۱۳۱ ..... می پرسند آیا عقیده به حضرت مهدی عقیده شرقی؟
- ۱۳۲ ..... می پرسند واقعا بشر احتیاج به کمک غیبی دارد؟
- ۱۳۴ ..... می پرسند فلسفه امام غایب چیست؟
- ۱۳۶ ..... می پرسند نظر علماء اهل سنت در مورد حضرت؟
- ۱۳۸ ..... می پرسند دلیل ایستادن به احترام حضرت چیست؟
- ۱۴۰ ..... می پرسند آیا غیبت در دوران انبیاء سابقه دارد؟
- ۱۴۲ ..... می پرسند چرا از محضر امام زمان علیه السلام محرومیم؟
- ۱۴۳ ..... می پرسند چرا اگر بینیم، امام را نمی شناسیم؟
- ۱۴۴ ..... می پرسند چرا نمی توانیم به حضورش برسیم؟

- ۱۴۶ ..... می‌پرسند چه کسانی به حضورش رسیده‌اند؟
- ۱۴۸ ..... می‌پرسند علت تأخیر ظهور چیست؟
- ۱۴۹ ..... می‌پرسند آیا طول عمر امکان عملی دارد؟
- ۱۵۲ ..... می‌پرسند از نشانه‌های دوران غیبت چیست؟
- ۱۵۸ ..... می‌پرسند ویژگی‌های دولت حق چیست؟
- ۱۶۰ ..... می‌پرسند قیامش مسلحانه است؟

مقدمه

هرکس برای آینده جهان خط و نشانی کشیده است و هر گروهی با اندیشه گروهی خویش، نقشه آینده را ترسیم کرده است ولی آنچه حق است این است که آینده جهان را باید آفریننده جهان معرفی کند، اوست که می‌داند حاکمان واقعی آخرالزمان چه کسانی هستند و اوست که آیین نامه دولت حق را نیز ترسیم کرده است و هموست که می‌توان روی سخنش حساب کرد.

آری او خدای جهان است و در کتابش به دفعات به این آینده اشاره نموده است و گفته است که حکومت حق همان حکومت صالحان است، همان حکومت مستضعفان و همان حاکمیت قرآن می‌باشد و ما به همان وعده راستین دلخوشیم و همان نوید مایه امید و خوش بینی ما نسبت به آینده است،
لکن دلنوشته ما این است که:

محاسن یعقوب زمان سفید شد و چشمش از چشم
براهی از بینایی افتاد...

دجال‌ها و سفیانی‌ها به غارت جهان مشغولند...
دل‌شکستگان دلسوخته با دامنی پر از اشک فریاد یا

غیاث المستعینین سر می دهند...

مشتاقانی از قدیم با اسب‌های زین کرده بر دروازه
شهرشان چشم براهند...

جمعی امتحان داده ولایی پا به رکاب یاری مقتدایشان
هستند...

مدعیانی پر ادعا و بی‌محتوا در صدد اغفال مردم عوام
فریبی می‌کنند...

اینها و هزاران مشکل دیگر مشکلی گشایی قدرتمند می‌خواهد
که همچون یوسف گمگشته به کنعان دلشان باز آمده و
کلبه احزانشان را گلستان کند.

جزوه‌ای که پیش روی شماست در آستانه میلاد مسعود
منجی عالم بشریت حضرت ولی عصر علیه السلام نوشته و آماده ارائه
به مشتاقان آن بزرگوار می‌باشد.

بدان امید که اطلاعاتی که برگرفته از آیات و احادیث
است در فرهنگ‌سازی مهدویت مؤثر افتد.

سید حسن موسوی خراسانی

امام جمعه آباده

۲۷ رجب المرجب ۱۴۳۹

بخش اول

امام زمان کیست؟

او فرزند امام یازدهم علیه السلام و نامش هم نام پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله است و متولد سال ۲۵۵ هجری قمری در شهر سامرا می‌باشد او تا سال ۲۶۰ که پدرش شهید شد تحت کفالت پدر بود و او از چشم مردم عادی مخفی بود، پس از شهادت پدر بزرگوارش یعنی از سال ۲۶۰ دوران غیبت کوتاه حضرت که همان غیبت صغراست شروع شد و قریب هفتاد سال این غیبت طول کشید و از سال ۳۲۹ غیبت طولانی و کبرای او آغاز و تا زمان اراده‌ی خداوندی در حال غیبت به سر می‌برد. و حتی در حدیث رسول خدا صلی الله علیه و آله آمده است که اگر عمر دنیا تمام شود و یک روز بیشتر از آن نماند در همان یک روز خداوند این ذخیره‌ی خودش را ظاهر خواهد کرد تا به فریاد عالمیان برسد.^۱

---

(۱) منتخب الاثر

چند نکته درباره تولد حضرت

* شیخ مفید و کلینی روایتی از حکیمه خاتون عمه امام عسکری (علیه السلام) نقل کرده که سال تولد امام زمان (علیه السلام) ۲۵۵ قمری ذکر شده است.^۱

* عده‌ای همچون فرقه‌ی اشعریون تولد امام زمان را ۸ ماه پس از رحلت امام عسکری (علیه السلام) می‌دانند که این روایت علاوه بر این که سندش ضعیف است با اعتقاد شیعه سازگار نیست زیرا شیعه معتقد است که زمین حتی یک روز هم از حجت خالی نمی‌ماند.^۲

* از دکتر جاسم حسینی نقل شده که گفت: با اشاره به برخی از اشارات موجود در روایات، آن حضرت را پس از تولد جهت پنهان ماندن از چشم دشمنان به مدینه بردند.^۳

* تلاش دولت عباسیان در کنترل زندگی امام عسکری (علیه السلام) دلیل مهمی بر حقیقت اختفاء تولد حضرت مهدی (علیه السلام) است که هم از قبل مسئله اختفاء مطرح بوده و هم بنی عباسی

(۱) ارشاد مفید ص ۳۴۵

(۲) المقالات ص ۱۱۴

(۳) تاریخ سیاسی غیبت ص ۱۲۴

بنای سدّ راه مکتب شیعه را داشته است.

شیخ مفید رحمته الله علیه: خود مخفی بودن ولادت امام زمان علیه السلام یکی از دلائل حقانیت تولّد چنین فرزندی از امام حسن عسکری علیه السلام به شمار می‌آید.^۱

آری از طرف دارالخلافة عباسی برای قبل از تولّد و حتی لحظات مرگ و شهادت امام عسکری علیه السلام نیروهای مخفی متعددی از قبیل پزشک و پرستار و افراد عیادت کننده گمارده شده بودند تا لحظه لحظه این جریان را به دربار گزارش کنند و حتی دستور داده بودند که کنیزان زنان اطراف امام عسکری علیه السلام را معاینه کنند که کدامشان حامله هستند.

*در دوران طفولیت امام زمان علیه السلام گهگاهی به مناسبت‌های مختلف امام عسکری علیه السلام فرزند عزیزش را به افراد مورد اعتماد نشان داده است از جمله دیدارهای مهم این است که:

محمد بن عثمان عمری دومین نایب خاصّ امام زمان علیه السلام همراه با چهل نفر نزد امام عسکری علیه السلام بودند امام عسکری علیه السلام فرزندش را به آنها نشان داد و فرمود:

هَذَا إِمَامُكُمْ مِنْ بَعْدِي وَ خَلِيفَتِي عَلَيْكُمْ أَطِيعُوهُ فَلَا

تَتَفَرَّقُوا مِنْ بَعْدِي فَتَهْلِكُوا فِي أَدْيَانِكُمْ أَمَا إِنَّكُمْ لَنْ تَرَوْهُ بَعْدَ
يَوْمِكُمْ هَذَا.^۱

این امام شما و خلیفه من بر شماست، از او پیروی کنید و بعد از من در دین خود اختلاف نکنید که هلاک خواهید شد شما بعد از امروز او را نخواهید دید، در ادامه خبر آمده که پس از چند روز امام عسکری علیه السلام شهید شد.

* ترفندی که در میان دولت عباسی پس از هر امامی تا امام بعدی به کار گرفته می‌شد ایجاد تردید در میان خود شیعیان می‌نمود چرا که مدت زمانی وقت می‌برد تا بالاخره امام به حق پس از امام قبلی جایگاه واقعی خودش را پیدا کند به عنوان مثال به گروه واقفیه و گروه فطحیه و حتی اسماعیلیه می‌توان مثال زد که همین ترفندهای مزورانه باعث ایجاد اینهمه فرقه ناهق شد که هنوز تبعات سوء آن در بین مسلمانان موجود است.

پس از شهادت امام عسکری علیه السلام این رویه ادامه یافت و زمینه برای اختلاف‌افکنی از قبل آماده‌تر بود زیرا مسئله غیبت برای مردم آن زمان مسئله تازه‌ای بود به علاوه که امام زمان هم

(۱) کمال الدین، ج ۱، ص: ۴۴

از بدو تولدش از نظرها مخفی بوده و این کار را بسی دشوارتر می‌کرد و لذا پانزده فرقه را نام بردند که ادعای خلافت بعد از امام عسکری علیه السلام داشتند که برای رفع اطاله کلام به پنج فرقه معروف اشاره می‌کنیم:

۱. منکران مرگ امام عسکری و اینکه امام عسکری علیه السلام

همان مهدی است (واقفه)

۲. معتقدان به امامت جعفر بن علی الهادی همان جعفر

کذاب (جعفریه)

۳. معتقدان به امامت محمد فرزند بزرگ امام هادی علیه السلام که

در زمان امام هادی از دنیا رفته است (محمدیه)

۴. معتقدان به اینکه پس از امام عسکری امامی وجود ندارد

همچنانکه پس از رحلت پیامبر، پیامبر دیگری نیامد

۵. معتقدان به امامت حضرت مهدی علیه السلام امامیه^۱.

شخصیت امام زمان در قرآن

*حق آمدنی و باطل رفتنی است:

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا.^۱

بگو حق آمد و باطل رفت و حقیقتاً باطل رفتنی است.

*وعددهای که تا کنون عملی نشده:

وَ لَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا

عِبَادِيَ الصَّالِحِينَ.^۲

در زبور بعد از ذکر تورات نوشتیم: بندگان شایسته‌ام

وارث حکومت زمین خواهند شد!

حکومت همه‌ی کره‌ی زمین از آن صالحان خواهد شد و

این وعده تا کنون عملی نشده است.

*وعدده‌ی حتمی خدا:

وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

(۱) اِسْرَاءُ ۸۱

(۲) اَنْبِيَاءُ ۱۰۵

لَيْسَتْ خُلْفَتُهُمْ فِي الْأَرْضِ ۱

خداوند به کسانی از شما که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند وعده می‌دهد که قطعاً آنان را حکمران روی زمین خواهد کرد.

وعده داده است خدا به کسانی که ایمان دارند که:

الف: حکومت صالحان حتمی است.

ب: غلبه دین صالحان بر ادیان دیگر یقینی است.

ج: صالحان عالم در امنیت کامل قرار می‌گیرند

و این وعده‌ها نیز تا کنون عملی نشده است

کسی که به این وعده‌ها جامه‌ی عمل بپوشد می‌آید.

رسول خدا ﷺ فرمودند: ای گروه مؤمنان مژده باد شما

را به گشایش و فرج زیرا وعده‌ی خداوند تخلف ناپذیر است.

بحثی سرنوشت ساز

اهمیت موضوع امام زمان بر همگان روشن است. مسائلی از جمله امید به آینده‌ی جهان، علائم ظهور موعود، فلسفه‌ی غیبت، مسئولیت منتظران، آثار حکومت، تکذیب و رد مدعیان مهدویت، ممنوعیت تعیین وقت ظهور، معجزات حضرت، سفرای آن بزرگوار، خانواده و زندگی آن حضرت و توقیعات حضرت همه و همه دلیل اهمیت این بحث است که در کتبی از قبیل بحار الانوار و منتخب الاثر جواب همه‌ی این مباحث موجود است.

امام زمان از زبان روایات

رسول خدا ﷺ که سرآمد معصومان است فرمود:

مَنْ كَذَّبَ بِالْمَهْدِيِّ فَقَدْ كَفَرَ؛^۱

هر کسی مهدی ﷺ را تکذیب کند کافر است.

البته باید باور مردم آخرالزمان را تمجید و تحسین نمود زیرا امام زمانی را قبول دارند و به کسی ایمان دارند که در

(۱) بحار ج ۵۱ ص ۶۷

مقایسه با دیگر امامان فرق‌هایی دارد، قبول امامت او در دوران کودکی و طول عمر و مدت غیبت آن حضرت تا به امروز و اینکه، غیبت کوتاه و غیبت کبری و نوع ارتباط با او، خانواده و محل سکونت او که از دید ظاهری جامعه مخفی است.

رسول خدا ﷺ در جمع مردم صحرای غدیر در بازگشت از سفر حجه الوداع و در میان بیش از ۱۲۴ هزار نفر جمعیت پس از تعیین جانشینی امیرمؤمنان به کسی که ۲۴۵ سال بعد تحت عنوان مهدی خواهد آمد، اشاره فرموده و وعده‌ی آمدن او را بیان نموده است.

تأکیدات پیامبر اکرم ﷺ در مناسبت‌های مختلف برای مسئله مهم غیبت در آخر الزمان و نیز یادآوری همه‌ی امامان شیعه در خصوص این بحث حکایت از اهمیت موضوع می‌کند و اتفاقاً بر اساس پیش‌بینی‌های رسول خدا ﷺ در زمان هر امامی برای امام بعدی این دغدغه وجود داشته و مسائلی از قبیل امامت محمد حنفیه و نیز رهبری نفس زکیه مربوط به همان دغدغه پیامبر و هشدارهای آن بزرگوار بوده است.

ترسیم اندکی از چهره‌ی امام زمان عجل الله فرجه

المهدی طاووس اهل الجنه در چهرهٔ مبارک حضرت هر چه خوبی است هست، او را به ماه نورانی تشبیه کرده‌اند «وَجْهَهُ كَالْقَمَرِ الدَّرِيِّ» که دارای شانه‌های پهن «عَرِيضُ الْفَخْدَيْنِ عَظِيمٌ مُشَاشُ الْمُنْكَبَيْنِ» هاله‌ای از نور چهره او را احاطه کرده است «عَلَيْهِ جَلَابِيبُ النُّورِ» او در عین سنّ بالا ظاهری جوان «شَيْخَ السَّنِّ شَابَّ الْمَنْظَرِ» نمایش چهره مبارکش چهل ساله است «لِيَحْسِبَهُ ابْنُ أَرْبَعِينَ سَنَةً أَوْ دُونَهَا»^۱

بر صورت مبارکش خالی است «عَلَى شَفْتِهِ السُّفْلَى خَالٌ» وقار و سنگینی از امتیازات اوست «تَعْرِفُونَ الْمَهْدِيَّ بِالسَّكِينَةِ وَالْوَقَارِ» زینت او طبیعی و خدادادی است نه اینکه ظاهری و ساختگی «فَوَاللَّهِ مَا لِبَاسِهِ إِلَّا الْعَلِيظُ وَ لَأَطْعَامُهُ إِلَّا الْجَشِبُ»^۲ بخدا قسم لباس او جز پارچه‌ای زبر و خشن نیست و جز غذائی ساده استفاده نمی‌کند.

(۱) کمال الدین ج ۲ ص ۶۵۲

(۲) الغيبة نعمانی، ص: ۲۳۳

امام هشتم علی بن موسی الرضا علیه السلام فرمود: **يَكُونُ أَعْلَمَ النَّاسِ وَ أَحْكَمَ النَّاسِ...^۱** او داناترین، حکیم‌ترین، متقی‌ترین، صبورترین... اهل عالم است.

او پیرو مادرش فاطمه و پیشوای حضرت عیسی علیه السلام است.^۲ او دارای لشکری به نام رعب و ترس است که دشمنان خواه و ناخواه از سطوت او خائف **«الْقَائِمُ مَنَا مَنصُورٌ بِالرُّعْبِ مُؤَيَّدٌ بِالنَّصْرِ»^۳**

او از دیده‌ها مخفی به سر می‌برد از ترس دشمنان نابکاری که کل اجداد او را شهید کردند. **«لَا بُدَّ لِلْعُلَّامِ مِنْ غَيْبَةِ قُلْتُ و لَمْ قَالَ يَخَافُ»^۴** غیبت او به دلیل بد بودن ماست. **إِذَا غَضِبَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى عَلَى خَلْقِهِ نَحَانَا عَنْ جِوَارِهِمْ^۵** زمانی که خدا بر خلق خود خشم کند ما را از میانشان دور می‌کند.

(۱) من لا یحضر ج ۴ ص ۴۱۸

(۲) الغیبه ص ۲۸۵

(۳) کمال الدین ج ۱، ص: ۳۳۱

(۴) کافی، ج ۱، ص: ۳۴۲

(۵) کافی، ج ۱، ص: ۳۴۲

گواهی پیشوایان معصوم بر غیبت امام زمان

بهترین و محکم‌ترین کلام، کلام معصومین است که خود کلامشان پیشوای همه‌ی حرف‌هاست که کلام الامام امام الکلام است همان کسانی که سخنان و عمل و سکوتشان همه و همه برای اهل عالم حجت می‌باشد آنها در خصوص این مسئله مهم مهدویت به تفصیل سخن گفته‌اند:

*سخن پیامبر ﷺ:

رسول خدا ﷺ فرمود:

طُوبَى لِمَنْ لَقِيَهُ وَ طُوبَى لِمَنْ أَحَبَّهُ وَ طُوبَى لِمَنْ قَالَ بِهِ.^۱
خوشا به حال کسی که او را دیدار نماید. خوشا به حال کسی که او را دوست بدارد، خوشا به حال کسی که به امامت او معتقد باشد.

در کلامی دیگر می‌فرماید:

ثُمَّ يَغِيبُ عَنْهُمْ إِمَامُهُمْ مَا شَاءَ اللَّهُ وَ تَكُونُ لَهُ غَيْبَتَانِ إِحْدَاهُمَا أَطْوَلُ مِنَ الْأُخْرَى... الْحَذَرُ الْحَذَرُ إِذَا فَقَدَ الْخَامِسُ

مِنْ وُلْدِ السَّابِعِ مِنْ وُلْدِي.^۱

سپس امام از میان آنها غایب می‌شود و برای او دو غیبت است که یکی از آن دو از دیگری طولانی‌تر است... مواظب باشید زمانی که پنجمین اولاد از هفتمین اولاد غایب شود.

سخن امام علی (علیه السلام):

امیر مؤمنان علی (علیه السلام) فرمود:

وَيَا شَوْقَاهُ إِلَيَّ رُؤْيَتِهِمْ فِي حَالِ ظُهُورِ دَوْلَتِهِمْ.^۲

آه چقدر مشتاقم که آنها را به هنگام ظهور دولتشان دیدار نمایم.

و در جای دیگری فرمود: هاه... شَوْقًا إِلَيَّ رُؤْيَتِهِ.^۳

آه چقدر مشتاق دیدار اویم.

همچنین در کلامی فرمودند:

وَلَيَبْعَثَنَّ اللَّهُ رَجُلًا مِنْ وُلْدِي فِي آخِرِ الزَّمَانِ يُطَالِبُ

(۱) بحار الأنوار، ج ۳۶، ص: ۳۳۵

(۲) کافی ج ۱ ص ۳۳۵

(۳) بحار ج ۵۱ ص ۱۱۵

بَدَمَانِنَا وَ لَيَغِيْبَنَّ عَنْهُمْ...^۱

و به طور قطع و یقین خداوند مردی از فرزندان مرا می فرستد تا طلب کننده خون بهای ما باشد و نیز به طور حتم از بین شما غایب خواهد شد.

سخن امام مجتبی (علیه السلام):

امام حسن مجتبی (علیه السلام): فَطُوْبِي لِمَنْ أَدْرَكَ أَيَّامَهُ وَ سَمِعَ كَلَامَهُ؛^۲ خوشا به حال آنکه روزگارش را درک کند و به فرمانش گوش جان بسپارند.

در کلامی دیگر فرمودند:

التَّاسِعُ مَنْ وُلِدَ أَخِي الْحُسَيْنِ ابْنَ سَيِّدَةِ الْإِمَاءِ يُطِيلُ اللَّهُ
عُمُرَهُ فِي غَيْبَتِهِ ثُمَّ يَظْهَرُهُ بِقُدْرَتِهِ فِي صُورَةِ شَابٍّ دُونَ أَرْبَعِينَ
سَنَةً ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.^۳

نهمین فرد از اولاد برادرم حسین فرزند بهترین کنیزان

(۱) الغیبه نعمانیه ص ۱۴۱

(۲) إحتجاج طبرسی، ج ۲، ص: ۲۹۱

(۳) کمال الدین ج ۱ ص ۳۱۵

است خداوند عمر او را در غیبتش طولانی گرداند آن گاه او را به قدرت خویش به صورت جوانی چهل ساله ظاهر می‌کند تا معلوم شود خدا بر هر کاری قدرت دارد.

سخن امام حسین (علیه السلام):

امام حسین (علیه السلام) در شب عاشورا به یاد قیام جهانی امام زمان سخن گفته است.

در کلامی نیز فرموده:

قَائِمٌ هَذِهِ الْأُمَّةُ هُوَ التَّاسِعُ مِنْ وُلْدِي وَهُوَ صَاحِبُ الْغَيْبَةِ وَهُوَ الَّذِي يُقَسِّمُ مِيرَاثَهُ وَهُوَ حَيٌّ^۱.

قائم این امت همان نهمین فرد از اولاد من است و او صاحب غیبت است او کسی که در حال زنده بودن اموالش تقسیم می‌گردد.

سخن امام سجاد (علیه السلام):

امام سجاد (علیه السلام) در خطبه‌ی مسجد شام به او افتخار کرد.^۲

(۱) کمال الدین ج ۱ ص ۳۱۷

(۲) نفس المفهوم ص ۴۱۱

و در جای دیگر می‌فرمایند:

أَنَّ لِلْقَائِمِ مَنَا غَيْبَتَيْنِ إِحْدَاهُمَا أَطْوَلُ مِنَ الْأُخْرَى...^۱

همانا برای قائم از ماد و غیبت است که یکی از آنها از دیگری طولانی‌تر می‌باشد... و دیگری چندان طولانی شود که بیشتر افراد تأمل به امامت او از این امر خارج گردند و تنها کسانی بر این امر ثابت قدم بمانند که یقینشان قوی و معرفتشان صحیح باشد و در دلشان تنگی از آنچه ما حکم کرده‌ایم نیاید و تسلیم ما اهل بیت باشند.

سخن امام باقر (علیه السلام):

امام باقر (علیه السلام) به ام هانی گفت: فَإِنْ أَدْرَكْتَ زَمَانَهُ قَرَّتْ

عَيْنُكَ.^۲

حضرت در ذیل آیه شریفه: قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ

غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ^۳ فرمود:

(۱) کمال الدین ج ۱ ص ۳۲۳

(۲) کافی ج ۱ ص ۳۴۱

(۳) ملک ۳۰

هَذِهِ الْآيَةُ نَزَلَتْ فِي الْقَائِمِ، يَقُولُ: إِنَّ أَصْبَحَ إِمَامُكُمْ غَائِبًا
عَنْكُمْ لَأَ تَدْرُونَ أَيْنَ هُوَ فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِإِمَامٍ ظَاهِرٍ يَأْتِيكُمْ بِأَخْبَارِ
السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ.^۱

این آیه در شأن قائم (امام) نازل شده وحی فرماید. اگر
امام شما از میان شما غایب شد و ندانستید که کجاست پس
چه کسی است که برای شما امام را ظاهر کند تا برای شما
خبرهای آسمانی و زمینی بیاورد.

سخن امام صادق (علیه السلام):

امام صادق (علیه السلام) فرمود: لَوْ أَدْرَكْتَهُ لَخَدَمْتُهُ أَيَّامَ حَيَاتِي.^۲

اگر او را درک می‌کردم تمام عمرم به او خدمت می‌کردم.

در بیان دیگری حضرت فرمودند:

مَنْ أَقْرَبَ بِجَمِيعِ الْأُمَّةِ وَجَدَّ الْمَهْدِيَّ كَانَ كَمَنْ أَقْرَبَ
بِجَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَجَدَّ مُحَمَّدًا نُبُوَّتُهُ فَقِيلَ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ
فَمَنْ الْمَهْدِيُّ مِنْ وَوَلَدِكَ قَالَ الْخَامِسُ مِنْ وَوَلَدِ السَّابِعِ يَغِيبُ

(۱) کمال الدین ج ۱ ص ۳۲۶

(۲) غیبت نعمانی ص ۲۴۵

عَنْكُمْ شَخْصُهُ وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ تَسْمِيَّتُهُ.^۱

هر کس به امامت تمام امامان اعتراف کند ولی مهدی را منکر شود مانند آن است که به جمیع انبیاء اقرار کرده ولی نبوت محمد را انکار کند به حضرت عرض شد: ای فرزند رسول خدا، مهدی از اولاد شما کیست؟ فرمود: پنجمین از اولاد هفتمین که شخص او از میان شما غایب خواهد شد و نام بردن او برای شما حلال نخواهد بود.

سخن امام کاظم (علیه السلام):

امام هفتم (علیه السلام) به برادرش علی بن جعفر فرمود: پسر جان! عقل‌های شما از درک آن ناتوان و استعداد‌های شما از دریافت آن عاجز است اگر زنده بمانید آن را درمی‌یابید.^۲

یونس بن عبد الرحمن می‌گوید به محضر حضرت موسی بن جعفر (علیه السلام) عرض کردم آیا شما قائم به حق هستید؟ حضرت فرمود:

أَنَا الْقَائِمُ بِالْحَقِّ وَ لَكِنَّ الْقَائِمَ الَّذِي يُطَهِّرُ الْأَرْضَ مِنْ

(۱) کمال الدین ج ۲ ص ۳۳۳

(۲) کمال الدین ج ۲

أَعْدَاءَ اللَّهِ وَيَمْلَأُهَا عَدْلًا كَمَا مَلَأَتْ جَوْرًا هُوَ الْخَامِسُ مِنْ وُلْدِي
لَهُ غِيْبَةٌ يَطْوِلُ أَمْدَهَا.^۱

من برپا کننده‌ی حق هستم ولی قائمی که زمین را از دشمنان خدای عزوجل پاک کند و آن را پر از عدل و داد نماید آنگونه که از جور و ستم پر شده باشد پنجمین از اولاد من است برای او غیبتی است که زمان آن طولانی است.

*سخن امام رضا علیه السلام:

امام رضا علیه السلام: از فضائلش می‌گوید و به احترام دست بر روی سر می‌گذارد.

در بیانی خطاب به یکی از یارانش می‌فرماید:
يَا دَعْبِلُ الْإِمَامِ بَعْدِي مُحَمَّدُ ابْنِي وَ بَعْدَ مُحَمَّدِ ابْنِهِ عَلِيٌّ وَ
بَعْدَ عَلِيٍّ ابْنُهُ الْحَسَنُ وَ بَعْدَ الْحَسَنِ ابْنُهُ الْحُجَّةُ الْقَائِمُ الْمُنْتَظَرُ فِي
غَيْبَتِهِ الْمَطَاعُ فِي ظُهُورِهِ.^۲

ای دعبل! امام بعد از من محمد فرزند من است و بعد از

(۱) کمال الدین ج ۲ ص ۳۶۱

(۲) کمال الدین ج ۲ ص ۳۷۲

محمد فرزند او علی است و بعد از علی فرزندش حسن و بعد از حسن فرزندش حجت قائم که در غیبتش به انتظار اویند و هنگام ظهورش او را اطاعت می‌کنند.

* سخن امام جواد (علیه السلام):

عبدالعظیم حسنی گوید امام جواد (علیه السلام) به من فرمود:
 يَا أَبَا الْقَاسِمِ إِنَّ الْقَائِمَ مِنَّا هُوَ الْمَهْدِيُّ الَّذِي يَجِبُ أَنْ
 يُنْتَظَرَ فِي غَيْبَتِهِ وَيُطَاعَ فِي ظُهُورِهِ وَهُوَ الثَّالِثُ مِنْ وُلْدِي.^۱
 ای ابوالقاسم! همانا قائم از ما همان مهدی است که باید
 در غیبتش انتظار ظهور او را داشت و هنگام ظهورش او را
 اطاعت کرد و او سومین از اولاد من است.

* سخن امام هادی (علیه السلام):

امام هادی (علیه السلام) در زندان سامرا به یاد او اشک می‌ریزد و
 روزهای جمعه را اختصاص به او می‌دهد.^۲
 ایشان در بیانی می‌فرمایند:
 الْخَلْفُ مِنْ بَعْدِي أَحْسَنُ فَكَيْفَ لَكُمْ بِالْخَلْفِ مِنْ بَعْدِ

(۱) کمال الدین ۲ ص ۳۷۷

(۲) کمال الدین ج ۲

الْخَلْفَ فَقُلْتُ وَ لَمْ جَعَلْنِي اللَّهَ فِدَاكَ فَقَالَ إِنَّكُمْ لَا تَرَوْنَ شَخْصَهُ
وَلَا يَحِلُّ لَكُمْ ذِكْرَهُ بِاسْمِهِ فَقُلْتُ فَكَيْفَ نَذْكُرُهُ فَقَالَ قُولُوا
الْحُجَّةَ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ ﷺ^۱

جانشین بعد از من فرزندم حسن است پس چگونه است
شما را به جانشینی بعد از جانشینی؟ عرض کردم: چگونه باید
باشیم جانم به فدایتان؟ حضرت فرمود: شما شخص او را
مشاهده نمی کنید و حلال نیست که اسم او را بر زبان جاری
سازید. عرض کردم: پس چگونه او را یاد کنیم؟ حضرت
فرمود: بگوئید حجت از آل محمد ﷺ.

چو گرد بر سر راهش نشستهم شب و روز
به این امید که دستم به دامنش برسد

*سخن امام عسکری ﷺ:

امام حسن عسکری ﷺ: أَكثَرُوا الدُّعَاءَ بِتَعْجِيلِ الْفَرَجِ
فَإِنَّ ذَلِكَ فَرَجُكُمْ.^۲

(۱) کافی، ج ۱، ص: ۳۲۸

(۲) کمال الدین ج ۲ ص ۴۸۵

در بیانی گهربار می فرماید:

يَا أَحْمَدُ بْنُ إِسْحَاقَ مَثَلُهُ فِي هَذِهِ الْأُمَّةِ مَثَلُ الْخَضِرِ عَ وَ
مَثَلُهُ مَثَلُ ذِي الْقَرْنَيْنِ وَاللَّهُ لِيُغَيِّبَنَّ غَيْبَةً لَا يَنْجُو فِيهَا مِنَ الْهَلَكَةِ
إِلَّا مَنْ ثَبَّتَهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى الْقَوْلِ بِإِمَامَتِهِ وَ وَقَفَّهُ فِيهَا
لِلدُّعَاءِ بِتَعْجِيلِ فَرَجِهِ.^۱

ای احمد بن اسحاق! مثل او (حضرت مهدی) در این
امت همانند حضرت خضر است و نیز مثل او مثل ذو القرنین
می باشد به خدا سوگند! به طور حتم غیبتی خواهد کرد که در
آن هیچکس از هلاکت نجات نخواهد یافت مگر کسی که
خدای عز و جل او را بر اعتقاد به امامتش ثابت قدم کرده باشد
و او را در عصر غیبتش بر دعای به تعجیل فرجش موفق
گرداند.

تصور کن بهاری را که از دست تو خواهد رفت

خم گیسوی یاری را که از دست تو خواهد رفت

سخن امام زمان (عج):

در نامه و توفیعی به علی ابن محمد سمري نوشت:

يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ السَّمْرِيِّ أَعْظَمَ اللَّهُ أَجْرَ إِخْوَانِكَ فِيكَ
فِيَّانِكَ مَيِّتٌ مَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ سِتَّةِ أَيَّامٍ فَاجْمَعْ أَمْرَكَ وَلَا تُوصِ
إِلَى أَحَدٍ يَقُومُ مَقَامَكَ بَعْدَ وَفَاتِكَ فَقَدْ وَقَعَتِ الْغَيْبَةُ الثَّانِيَةَ فَلَا
ظُهُورَ إِلَّا بَعْدَ إِذْنِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَذَلِكَ بَعْدَ طُولِ الْأَمَدِ وَ
قَسْوَةِ الْقُلُوبِ وَامْتِلَاءِ الْأَرْضِ جَوْرًا.^۱

ای علی بن محمد سمری! گوش فرا ده خداوند اجر
برادرانت را درباره تو عظیم گرداند تو بعد از شش روز از دنیا
رحلت می‌کنی پس کارهایت را تمام کن و به هیچکس
وصیت مکن که بعد از تو جانشین تو گردد زیرا غیبت کامل
فرا رسیده است و ظهوری نیست مگر بعد از اذن خداوند
متعالم و آن بعد از مدتی طولانی است که قلبها سخت و
زمین پر از ظلم و جور شده باشد.

غروب سرد بعد از تو چه دلگیر است ای عابر
برای هر قدم یک دم نگاهی کن عقبها را

شیوه‌های معرفی امام زمان توسط معصومان

امامان معصوم علیهم‌السلام برای اینکه در سنین کودکی امامت به امام زمان خواهد رسید ماجرا را با تشبیه و اینکه حوادثی مشابه به این در تاریخ اتفاق افتاده است همچون جریان حضرت عیسی علیه‌السلام در میان انبیاء و جریان امام جواد علیه‌السلام در میان ائمه و ماجرای امام عسکری علیه‌السلام را بیان و زمینه را برای مردم زمان غیبت آماده فرمودند.

شیوه‌ی بعدی تشبیه نمودن حضرت مهدی علیه‌السلام به چند پیامبر گرامی که شرایطی مشابه حضرت را داشتند و جامعه هم باور داشته‌اند از جمله این روایت امام زین العابدین علیه‌السلام که فرمودند:

در قائم علیه‌السلام ما روشی از شش پیامبر است:

روشی از حضرت نوح علیه‌السلام که طول عمر می باشد.

روشی از حضرت ابراهیم علیه‌السلام که مخفی بودن ولادت می باشد.

روشی از حضرت موسی علیه‌السلام که ترس و غیبت می باشد.

روشی از حضرت عیسی علیه‌السلام که اختلاف کردن مردم در اوست.

روشی از حضرت ایوب علیه‌السلام که گشایش پس از سختی هاست.

روشی از حضرت محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم که قیام با شمشیر می باشد.

این تشبیهات برای استحکام عقیده‌ی به آن ذخیره‌ی الهی لازم و ضروری است و نظر به باوری که مردم نسبت به انبیاء پیشین دارند ابهامات ذهنی آنها را راجع به امام زمان علیه السلام که او هم از سوی خداوند مبعوث به این تحول بزرگ جهانی می‌شود رفع می‌کند.

شیوه‌ی بعدی امید دادن به آینده‌ی جهان

پیشوایان معصوم علیهم السلام برای امیدوار نگه داشتن مردم نسبت به آینده‌ی روشن جهان با استناد به وعده‌ی خدا که فرمود: از رحمت خدا ناامید نباشید^۱ به مردم وعده‌ی آینده‌ای درخشان داده‌اند.

قال علی علیه السلام: اَنْتَظِرُوا الْفَرَجَ وَ لَا تَيَاسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ.^۲
چشم به راه گشایش باشید و از گشایش الهی ناامید نباشید.
امام سجاد علیه السلام فرمود: هرکس در دوره‌ی غیبت قائم ما بر دوستی ما استوار بماند خداوند پاداش هزار شهید مثل

(۱) یوسف ۸۷

(۲) بحارج ۵۲ ص ۱۲۳

شهیدان بدر و احد را به او می‌بخشد.

شیوه دیگر مجسم کردن زمان قیام آن حضرت است:

امامان قبل از امام زمان قضیه قیام او را ترسیم کرده و به مردم تحقق آن روز را وعده می‌دادند تا همانند یک جریان سمعی بصری برای شیعیان و مخلصان آخرالزمان ترسیم شود.

قال الباقر علیه السلام: كَانَنِي بِأَقَائِمٍ عَلَى ظَهْرِ النَّجْفِ لِأَبْسِ دِرْعٍ

رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ۱

گویا می‌بینم مهدی قائم علیه السلام را بر پشت شهر نجف که زره پیامبر را پوشیده است.

شیوهی دیگر یاد آوری حرمت و ادب حضور

پیشوایان دین و امامان معصوم علیهم السلام برای روز ظهور و شخصیتی که موعود تمام بزرگان عالم و وعده‌ی خداوندی است مردم را با ادب حضور آشنا می‌کردند:

امام رضا علیه السلام وقتی در خراسان لقب قائم را شنید ایستاد و دست مبارکش را روی سرش گذاشت و گفت: «اللَّهُمَّ عَجِّلْ

فَرَجَهُ، وَ سَهَّلْ مَخْرَجَهُ» خدایا فرجش را نزدیک و بیرون آمدن از پرده‌ی غیبت را برای او آسان قرار بده.

شیوه‌ی دیگر نشان دادن نشانه‌های ظهور

نشانه‌های ظهور برای پیشگیری از مدعیان دروغین و یا شکاکانی که به همه چیز تردید دارند ضروری است و این علامات را شیخ مفید قریب ۵۰ نشانه و علامه مجلسی بیشتر از او فرموده‌اند که نام برخی از این نشانه‌ها در عرف مردم شیعه از قدیم مطرح بوده است که به اختصار به برخی از آنها اشاره می‌کنیم:

در یک حدیثی از امام صادق (علیه السلام) آمده است که قبل از قیام قائم پنج نشانه ظاهر خواهد شد از جمله:

- ۱- یمانی ۲- سفیانی ۳- صیحه ۴- قتل نفس زکیه
- ۵- فرو رفتن در بیداء.^۱

(الف) سفیانی:

قال زین العابدین (علیه السلام): **إِنَّ أَمْرَ الْقَائِمِ حَتَمٌ مِنَ اللَّهِ، وَ أَمْرُ**

السُّفْيَانِيَّ حَتْمٌ مِنَ اللَّهِ، وَ لَا يَكُونُ قَائِمٌ إِلَّا بِسُفْيَانِيٍّ.^۱

ظهور قائم از ناحیه خداوند قطعی است و خروج سفیانی نیز از جانب خداوند قطعی است، در برابر هر قیام کننده و مصلحی یک سفیانی وجود دارد.

روایات کتب سفیانی در کتب کمال الدین شیخ صدوق و غیبت نعمانی و ارشاد شیخ مفید آمده و آقایان ادعای تواتر دارند. و گفته‌اند علاماتی دارد و مانند اینکه:

از بلاد روم می‌آید و با قوم و قبیله‌ای است.

از بلاد روم می‌آید و در گردنش صلیبی است.

با لشکرش در بین مکه و مدینه در منطقه بیداء به زمین

فرو می‌رود.

(ب) یمانی:

رسول خدا ﷺ فرمود: خروج سفیانی، خراسانی و یمانی در یک سال و یک ماه و یک روز خواهد بود که در میان آنها پاک و خالص‌تر از پرچم یمانی نیست زیرا که او به حق فرا می‌خواند. امام صادق علیه السلام فرمودند: مردی از اولاد عمویم زید

در یمن خروج می‌کند.

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله فرمودند: یمانی از شیعیان علی علیه السلام است. خروج یمانی و سفیانی همانند مسابقه‌ای می‌باشد که همزمان دنبال یکدیگر است.

ج) نفس زکیه:

در آستانه‌ی ظهور حضرت مهدی علیه السلام مردی پاکبخته و مخلص و درگیر و دار مبارزات انقلاب مهدی کشته می‌شود و رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: مهدی خارج نمی‌شود تا نفس زکیه کشته شود. و امیرالمؤمنین علیه السلام فرمود: از نشانه‌های ظهور، ذبح او یعنی نفس زکیه در میان رکن و مقام خواهد بود.

د) خروج سید خراسانی:

یکی دیگر از علائم ظهور امام زمان علیه السلام خروج سید خراسانی است.

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: تَنْزِلُ الرَّايَاتُ السُّودُ الَّتِي تَخْرُجُ مِنْ خُرَّاسَانَ إِلَى الْكُوفَةِ فَإِذَا ظَهَرَ الْمَهْدِيُّ بُعِثَ إِلَيْهِ بِالْبَيْعَةِ^۱
پرچم‌های سیاهی که از خراسان در می‌آیند در کوفه

(۱) بحار الأنوار، ج ۵۲، ص: ۲۱۷

فرود می‌آیند هنگامی که مهدی علیه السلام ظهور کند این پرچم‌ها
برای بیعت به حضور آن حضرت ارسال می‌شود.

طبق روایات این فرد از بنی تمیم است که با سپاه
سفیانی مبارزه می‌کند و وارد بیت المقدس می‌شود و بعداً
خدمت حضرت بقیه الله علیه السلام می‌رسد و بیعت می‌کند و از
فرماندهان لشکر آن حضرت می‌شود.^۱

از نشانه‌های دیگر ظهور فراگیری ظلم است

قال رسولُ اللهِ ﷺ: يَمَلُّ اللهُ بِه الأَرْضَ قِسْطاً وَ عَدْلًا
كَمَا مَلَّتْ ظُلْمًا وَ جَوْرًا. ۱

رسول خدا ﷺ فرمودند: خداوند به وسیله‌ی او زمین را از قسط و عدل پر می‌کند بعد از اینکه از ظلم و جور پر شده باشد.

خود حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه فرمودند:

عَلَامَةُ ظُهُورِ أَمْرِي كَثْرَةُ الْهَرَجِ وَالْمَرْجِ وَالْفِتَنِ ۲.

علامت و نشانه‌ی ظهور من زیادی هرج و مرج و فتنه است. رواج فساد در سطح گسترده خواهد شد و حتی به صد و سی گناه معروفی که در آن زمان بیشتر رواج خواهد داشت اشاره شده است.

زمینه سازان ظهور، چه کسانی هستند؟

قبل از ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه انسان‌های صالح و حق‌جویی

(۱) بحار ج ۵۱ ص ۸۱

(۲) بحار ج ۵۱ ص ۳۲۱

قیام می‌کنند که آنان از زمینه سازان حضرت هستند.

*مردمی از مشرق زمین:

قال رسول الله ﷺ: يَخْرُجُ النَّاسُ بِالْمَشْرِقِ فَيُؤْتُونَ
للمهدى سلطانَه.^۱

مردمی از مشرق خروج می‌کنند و زمینه حکومت
مهدی عجل الله تعالی فرجه را آماده می‌کنند.

امام باقر علیه السلام فرمود:

گویا می‌بینم قومی را که از ناحیه مشرق زمین خروج
کرده و حق را می‌طلبند ولی به آنها داده نمی‌شود سپس آن را
طلب می‌کنند و به آنها داده نمی‌شود و زمانی که چنین دیدند
شمشیرهایشان را بر دوش‌هایشان می‌گیرند پس چیزی را که
می‌خواستند به آنها داده می‌شود ولی آنها قبول نمی‌کنند تا
این که حکومت را به کسی نمی‌سپارند مگر به صاحبش امام
عصر عجل الله تعالی فرجه.^۲

(۱) کنز العمال ج ۱۴ ص ۲۶۴

(۲) بحار ج ۵۲ ص ۲۴۳

*جمعی از ایران:

از امام باقر علیه السلام هم نقلی است که فردی از اهالی قم مردم را به حق فرا می خواند و مردم همچون پاره ای آهن پیرامون او جمع می شوند که طوفان ها آنها را نمی لرزاند از جنگ خسته نمی شوند و نمی ترسند و بر خدا توکل می کنند که عاقبت از آن تقوا پیشگان است.^۱

*افراد صالح:

وَ لَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا
عِبَادِي الصَّالِحُونَ^۲

و به راستی در زبور پس از تورات نوشته ایم که زمین را
بندگان صالح و شایسته من به ارث می برند.

امام باقر علیه السلام در تفسیر آیه فوق فرمود:

هُمُ أَصْحَابُ الْمَهْدِيِّ عَجَّلَ اللَّهُ فَرَجَهُ فِي آخِرِ الزَّمَانِ.
آن بندگان صالح همان یاران مهدی در آخر الزمانند.

(۱) بحارج ۵۷ص ۲۱۶

(۲) انبیاء ۱۰۵

* جمع مستضعفان:

وَ نُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَ
نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ^۱

و ما ارده کردیم که بر مستضعفان زمین منت نهیم و
آنان را امامان و وارثان زمین قرار دهیم.

حضرت علی (علیه السلام) در تفسیر آیه فوق فرمود:

هُمُ آلُ مُحَمَّدٍ يَبْعَثُ اللَّهُ مَهْدِيَهُمْ بَعْدَ جَهْدِهِمْ فَيَعِزُّهُمْ وَ يَدُلُّ
عَدُوَّهُمْ.^۲

آنان آل محمد (صلی الله علیه و آله) هستند، خداوند مهدی آنان را بعد از
کوشش آنان بر می انگیزاند. پس آنان را عزت می بخشد و
دشمنانشان را ذلیل می کند.

* کلیه مسلمانان:

در اینکه تمامی مردم عالم به انتظار روزی هستند که
وضع جهان را خوب و پسندیده ببیند شکی نیست لکن نوع

(۱) قصص ۵

(۲) بحار ج ۵۱ ص ۵۴

نگرش افراد بر اساس تعالیمی که دیده‌اند فرق می‌کند که این نگرش‌ها قابل بررسی می‌باشد ولی همچنان که گفته شد آنچه مسلم و غیر قابل خدشه است این عقیده کلی است که مسلمانان دارند.

ابن ابی الحدید می‌گوید:

میان همه‌ی فرقه‌های مسلمانان اتفاق قطعی است که عمر دنیا و احکام و تکلیف پایان نمی‌پذیرد مگر پس از ظهور مهدی عجله تعالی فرجه‌ش.

نام، کنیه و القاب حضرت

معروف است که رسول خدا ﷺ فرمودند: نام او و کنیه‌اش مانند نام و کنیه من است.

قال رسول الله ﷺ: سَمِيَّ وَ كُنِّيَّ حُجَّةَ اللَّهِ فِي أَرْضِهِ وَ بَقِيَّتَهُ فِي عِبَادِهِ.^۱

مهدی همانام من است و هم کنیه من، حجت خدا در زمینش و بازنهاد او در میان بندگانش. نام مخصوص او که همانند نام پیامبر خدا است را در زمان غیبت نباید به زبان آورد.

قال علی بن محمد الهادی (ع): لَا يَحِلُّ ذِكْرُهُ بِاسْمِهِ حَتَّى يَخْرُجَ فَيَمْلَأَ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا.^۲

پس جایز نیست نام بردنش با آن اسم ویژه تا این که قیام کند و زمین را پر از عدل و داد کند. در این باب علماء نظرهای بسیاری داده‌اند و کتب

(۱) کمال الدین صدوق ج ۱ ص ۲۵۳

(۲) کمال الدین و تمام النعمة، ج ۲، ص: ۳۸۰

فراوانی در این باب نوشته شده است حال اینکه علت عدم جواز همان مسائل امنیتی است یا موارد دیگری که ذکر شده مربوط به کتب مفصلی است که در این باب نگاشته شده است مانند کتاب شرعیه التسمیه و یا تحریم التسمیه و یا کتاب کشف التسمیه شیخ حر عاملی و امثال اینها.

القاب حضرت:

همیشه نام و کنیه و القاب بزرگان نموداری از خصائل و خصوصیت‌های معنوی و معروف کمالات می‌باشد و القاب متعدد امام زمان علیه السلام نیز چنین است در یک جا صد و هشتاد و شش لقب و در نجم الثاقب صد و هشتاد و دو لقب و در دعای ندبه القاب متعددی ذکر شده است که فقط در اینجا به چند لقب از القاب آن بزرگوار اشاره می‌کنیم:

مهدی: برای این نامگذاری از قول امام باقر علیه السلام آمده است که فرمود: برای این مهدی نامیده شده که هدایت می‌شود به کاری که پوشیده است.^۱

بقیه الله: امام پنجم علیه السلام فرمود: اول کلمه‌ای که آن

(۱) بحارج ۵۱ ص ۲۹

حضرت به آن سخن می‌گوید زمانی که قیام می‌کند این است که:
 بَقِيْتُ اللّٰهَ خَيْرَ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِيْنَ وَاَنَا بَقِيَّةُ اللّٰهِ فِيْ اَرْضِهِ وَا
 خَلِيْفَتِهِ وَحِجَّتُهُ عَلَيْكُمْ.^۱

قائم: امام صادق (علیه السلام) فرمود: سُمِّيَ الْقَائِمُ لِقِيَامِهِ بِالْحَقِّ.

قائم نامیده شد برای قیام بر حقش.^۲

حجت: امام حسن عسکری (علیه السلام) فرمود: شما شخص او را نمی‌بینید و نام بردنش هم برای شما جایز نیست، گفتند پس چگونه نان ببریم؟ فرمود بگویند حجت آل محمد (صلی الله علیه و آله و سلم).

حجت الله: رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود: امام بعد از حسن بن علی همانام و هم کنیه‌ی من است. حجت خدا در زمینش و یاز نهاده خدا در میان بندگان.^۳

مضطر: امام صادق (علیه السلام) در تفسیر آیه‌ی شریفه‌ی: اَمِّنْ

(۱) کمال الدین و تمام النعمة، ج ۱، ص: ۳۳۱

(۲) بحار ج ۵۱ ص ۳۰

(۳) کمال الدین باب ۲۳

يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَ يَكْشِفُ السُّوءَ وَ يَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ^۱ فرمودند: این آیه درباره‌ی مهدی آل محمد (علیهم‌السلام) نازل شده است به خدا سوگند مضطر اوست هنگامی که در مقام ابراهیم دو رکعت نماز به جا می‌آورد اجابت می‌کند ناراحتی‌ها را بر طرف می‌سازد و او را خلیفه روی زمین قرار می‌دهد.

جریان سرداب:

در شهرهای گرم همچون برخی شهرهای ما سرداب هائی در خانه‌هاست که به خاطر حرارت هوا در تابستان آنجا زندگی می‌کنند در شهرهای عراق نیز قضیه همین است. سردابی که در خانه امام هادی (علیه‌السلام) و امام عسکری (علیه‌السلام) است محل زندگی سه امام بزرگوار است و برای ما محترم است.

امام زمان (علیه‌السلام) هم که مورد نظر دودمان بنی العباس و تحت تعقیب است در این زیر زمین زندگی می‌کند، رئیس دولت مرکزی وقت یعنی معتمد عباسی شانزدهمین خلیفه بناحق بنی العباس هم در پایتخت یعنی بغداد مستقر بود.

او سپاهی را به سامرا برای دستگیری امام زمان علیه السلام فرستاد، آنها به طرف خانه امام عسکری و سرداب هجوم آوردند، صوت دلنشین امام زمان علیه السلام را هم شنیدند و نیروهایشان را به طوری چیدند که راه فراری از درون این زیر زمین نباشد!

امام باوقار هر چه تمام تر با اذن الهی از رو به روی این جمعیت مهاجم رفت، سپس فرمانده دستور حمله به سرداب و دستگیری آقا را داد یکی از نیروها گفت: مگر ندیدی آقا رفت؟!

گفتند: کجا؟ گفت: از پیش چشم شما رفت.^۱ این اصل ماجرا بود و اینهمه بیرایه و حرف و حدیث به ماجرا بسته‌اند و تهمت‌هایی به شیعه زده‌اند!

بهره‌مندی مردم از امام زمان در زمان غیبت

در اینکه مردم در زمان غیبت به امام معصوم نیاز دارند شکی نیست در اینکه لطف خدا نسبت به مردم کم نشده و مردم زمان غیبت با مردم زمان حضور هر دو در پیشگاه خداوند عزیز هستند نیز تردیدی نیست و در اینکه خداوند در

^۱ بحار ج ۵۲ ص ۵۲

طول تاریخ زمین را از حجت و راهنما خالی نگذاشته است نیز بحثی نیست. و نیز در وعده‌هایی که خدا و اولیاء دینی برای آخرالزمان داده‌اند که حجت خدا در میانشان خواهد بود هیچ سخنی نیست. پس به این دلایلی که گفته شد و صدها دلیل دیگر امام زمان با مردم تماس و در بین مردم حضور دارد لکن حضوری همچون خورشید که گاهی هم در پشت ابر پنهان است تا روز وعده داده شده که به اراده و اذن خدا بیاید و عالم را از خرابی به عمران و از تاریکی به روشنایی مبدل کند.

راه‌های ارتباط آن حضرت با مردم

مردم با ایمان آخرالزمان بر اساس وعده‌ی الهی با گرمای امیدواری دلخوش به آینده‌ای هستند که فرا راهشان قرار دارد و در عین این امید نسبت به آینده در همین زمان با آن حضرت ارتباط معنوی دارند و او را وجیه عندالله می‌دانند و خواسته‌هایی که از خدا دارند را بواسطه‌ی او از خداوند طلب می‌نمایند و همچون خورشیدی که اگر لحظه‌ای در پشت ابر پنهان هم باشد نافع است از او بهره می‌گیرند.

تشبیه امام زمان علیه السلام به خورشید

این که حضرت را تشبیه به خورشید کرده‌اند از آن جهت

است که منظومه‌ی شمسی که خود یکی از میلیون‌ها منظومه راه شیری است، مرکزی دارد که همان خورشید می‌باشد و ستارگان در اطراف آن در گردشند، آنچه حافظ بقاء منظومه‌هاست همان جاذبه‌ای است که در مرکز آن منظومه‌ها قرار دارد و آن مرکز، سیاره‌ها را که در اطراف دارد به سوی خود می‌کشد هر چند آنها نیز باتمام قدرت خود را از مرکز دور می‌کنند روی همین جهت (دفع و جذب) بقاء این مجموعه‌ها و نظام و گردش آنان به این صورت شگفت انگیز بواسطه وجود جاذبه موجود در خورشید است که اگر آن نبود، نظام مختل می‌باشد و اجزا منظومه و ستارگان در فضا متلاشی می‌شدند، حال که خورشید این نیرو و قدرت را دارد ابر چیزی از تأثیر آن را از بین نمی‌برد بلکه تنها خورشید را در همان منقطه‌ای که روی آن را گرفته است، از دیدگان مخفی می‌سازد. بعلاوه، اینکه ابر فقط با تابش خورشید به وجود می‌آید و باران نیز فقط از ابرها فرو می‌ریزد و اگر خورشید نباشد، قطعاً نه ابری و نه بارانی و نه زراعتی و نه شیری در پستان حیوانی خواهد بود و در این صورت سرانجام زندگی امری معلوم است.

این راه و این موارد اختصاص به شیعه و پیروان آن حضرت ندارد بلکه دیگران نیز حتی افراد غیر اسلامی و از جهتی تمام مخلوقات بدین گونه از آن وجود مقدس بهره‌مند می‌شوند.

پس از بیان فوق اهمیت جمله‌ی امام زمان علیه السلام که خود را به خورشید تشبیه نموده است روشن می‌شود که فرموده:

أَمَّا وَجْهُ الْإِنْتِفَاعِ بِي فِي غَيْبَتِي فَكَالْإِنْتِفَاعِ بِالشَّمْسِ^۱

اما راه بهره‌مندی مردم از من در زمان غیبتم، پس مانند بهره‌مندی از خورشید است.

---

^۱ (کشف الغمه، ج ۲، ص: ۵۳۲)

توقیعات و نامه‌ها

حضرت در دوران غیبتش به افرادی که امین و لایق بوده‌اند نامه‌ها نوشته است و در بسیاری از مواقع پاسخ سوالات افرادی از قبیل شیخ مفید و امثال ایشان را مرقوم فرموده که این کار و نوشتن توقیع در زمان امامان پیشین نیز رواج داشته است. شیخ طوسی در کتاب الغیبه خود می‌نویسد: قَدْ كَانَ فِي زَمَانِ السُّفَرَاءِ الْمَحْمُودِينَ أَقْوَامٌ تَقَاتُ تَرْدُ عَلَيْهِمُ التَّوْقِيعَاتُ مِنْ قَبْلِ الْمَنْصُوبِينَ لِلِسَفَارَةِ مِنْهُمْ مِنَ الْأَصْلِ.^۱

در زمان سفرای گرامی، مردمی مورد وثوق وجود داشتند که توقیعات از طرف منصوبان برای نمایندگی آقا، که از طرف آقا به آنها می‌رسید.

^۱ غیبت شیخ طوسی ص ۴۱۵

نائبان امام زمان علیه السلام

عثمان بن سعید: ۵ سال وکیل امام هادی علیه السلام و امام عسکری علیه السلام و ۵ سال هم وکیل امام زمان علیه السلام بوده است.

محمد بن عثمان: چهل سال نیابت و وکالت از امام علیه السلام را عهده‌دار بود. امام در توقیعی نوشت: او مورد وثوق و اعتماد من و نوشته‌ی او نوشته‌ی من است.

حسین بن روح نوبختی: او مدت ۲۱ سال نیابت امام علیه السلام را عهده‌دار بود.

علی بن محمد سمری: مدت سه سال نیابت امام علیه السلام را عهده‌دار بود.

این چهار نفر در بغداد دفن شده‌اند و البته اینها خود نمایندگان و نوایی در شهرهای دیگر داشتند اگر خواهیم نامه‌ها و توقیعات آن حضرت را بیابیم خوب است که به کتبی از جمله الغیبه شیخ طوسی و احتجاج طبرسی مراجعه نماییم.

وظیفه نواب امام در غیبت

*مبارزه با غلاه:

غلات گاهی به ربوبیت ائمه معتقد بودند و جواز نکاح با محارم را اعتقاد داشتند و در مسئله حلول که یکی از طرفداران حلول معتقد بود که روح رسول الله در نایب دوم امام زمان حلول کرده است و روح امام علی در نایب سوم و روح حضرت زهرا در ام کلثوم دختر ابو جعفر، نایب دوم که حسین بن روح او را نفرین و لعنت کرد.

*رفع شک در مورد امام زمان علیه السلام:

پیشگویان با پیشگوئی‌هایی اذهان مردم را راجع به مسئله غیبت مشوش می‌کردند و نواب به خصوص نایب اول و دوم می‌بایست اذهان مردم را از موهومات و خرافات پاک کنند لذا برای آگاهی دست به دامن خود امام می‌شدند و توقیعی از آن بزرگوار می‌گرفتند تا مسئله به نوعی روشن شود.

*سازماندهی و کلاء:

در نواحی و شهرها و کلائی مشغول پاسخ به سؤالات مردم و نیز رفع نیاز آنان و جمع آوری وجوهات بودند که از

سوی نایب خاص برای آنها برنامه ریزی می‌شد.

گهگاهی برخی از این وکلاء به دیدار امام هم نائل می‌شدند.^۱

* پنهان نگاهداشتن امام زمان علیه السلام :

از اخباری که در دسترس است چنین بر می‌آید که امام در عراق، مکه و مدینه بوده و به گونه‌ای زندگی می‌کرده است که نایب خاص می‌توانست با آن حضرت ملاقات‌هایی داشته باشد و وکلای لایق آنان نیز افتخار تشرّف به محضر حضرت را داشته‌اند.

* شناساندن امام زمان علیه السلام ممنوع :

در اینکه نام مخصوص امام زمان علیه السلام فقط در دوران کوتاهی ممنوع بوده یا تا زمان ظهور، بین علماء اختلاف نظر است علامه مجلسی در این خصوص بحثی مستقل را تحت عنوان «باب النهی عن التسمیه» باز کرده است از عثمان بن سعید اولین نایب خاص امام زمان پرسیدند آیا امام زمان علیه السلام را دیده‌ای؟ گفت: آری پرسیدند نامش چیست؟ جواب داد:

إِيَّاكَ أَنْ تَبْحَثَ عَنْ هَذَا فَإِنَّ عِنْدَ الْقَوْمِ أَنَّ هَذَا النَّسْلَ قَدْ

انْقَطَعَ^۱

از این امر سؤالی نکن زیرا این قوم (حکومت) گمانش بر این است که این نسل منقطع شده است.

این به آن معناست که بنی عباس که فرزند امام عسکری (علیه السلام) را ندیده است گمان کرده که این نسل امامت منقطع شده است لذا مزاحمتش کم شده! و این به نفع شیعیان می باشد.

البته علمائی همچون شیخ صدوق صاحب فتوای صریح دال بر حرمت نام بردن هستند.^۲

دوران حیرت و راه علاج

خبر غیبت برای مردم شیعه در آغاز آن عجیب بود که امامی زنده باشد ولی از دیده‌ها نهان باشد لذا دلسوزان تشیع و انسان‌های مطلع دست به کار شدند تا اینکه امت را از نگرانی و حیرانی نجات دهند لذا علماء دست به قلم شدند و باور خودشان را برای آگاهی مردم نوشتند مثلاً:

(۱) بحار ج ۵۱ ص ۳۳

(۲) عیون ج ۱ ص ۴۱

۱. احادیثی که دلالت بر ولادت امام مهدی علیه السلام دارد که مجموع آنها دویست و چهار حدیث را نوشتند.^۱
۲. روایاتی که نصّ بر امامت آن حضرت است.^۲
۳. توقیعات یعنی نامه‌های صادره از سوی حضرت که عدد آنها به ده‌ها توقیع می‌رسد.
۴. تنگناهایی که بنی عباس برای مقابله را آن حضرت ایجاد کرده بود و بخشنامه‌ها.
۵. افشاء نام عدّه زیادی که به دیدار آن عزیز مشرف شده‌اند.
۶. اعتراف علماء انساب به ولادت آن بزرگوار.
۷. معرفی چهار سفیر حضرت در عصر غیبت صغری و ارتباط با مردم
۸. بیان احادیث صحیح دالّ بر ولادت حضرت در تاریخی مشخص و...
۹. تألیف چند ده کتاب با اسم الغیبه از سوی بزرگانی از علماء همچون طبری، نهاروندی، ابن جنّدی و...
۱۰. بزرگان همچون کلینی، شیخ مفید، شیخ طوسی، مقدس

---

(۱) کمال الدین ص ۴۰۷

(۲) کمال الدین ص ۴۳۵

اردبیلی، طبرسی، مجلسی، کفعمی، و شیخ بهائی کتاب‌های
مفیدی در حقانیت ولادت و وجود و غیبت و حقانیت آن بزرگوار
نوشته‌اند.

آیا دیدار در دوران غیبت مقدور است؟

دیدار با حضرت حجت مراحلی دارد و لیاقت دیدار با آن بزرگوار نیز مراتبی دارد که بالاخره باید لایق دیدار شد، که اگر همه‌ی مردم لایق دیدار بودند امام هرگز از دیدگان غایب نمی‌شد و مردم همچون آبا و اجدادشان که به دیدار امام صادق و امام باقر (علیهم‌السلام) می‌رسیدند یقیناً در اینجا هم لیاقت دیدار پیدا می‌کردند اما مراحل دیدار از این قرارند:

الف) رؤیت:

ممکن است آن حضرت را ببینیم ولی شناسیم گرچه پس از دیدار یقین می‌کنیم که آنچه که دیده‌ایم دیدار روی یار بوده است.

ب) دیدن با شناخت که آن حضرت را ببینم و بشناسیم که او حجت خداوند است.

ج) فیض حضور:

دیدن حضرت با شناخت و حتی طرح سؤال و شنیدن جواب که از نمونه‌هایی از این نوع در میان علماء و صلحاء داریم.

بهره‌مندی مردم عالم از امام در زمان غیبت

البته وقتی بنا شد امام غایب شود بسیاری از موارد هدایت در اختیار مردم بود و به صورت ناگهانی و با دست خالی رها نشدند از جمله شرائط و امکاناتی که در اختیار بود:

- ۱- کتاب خدا ۲- سنت پیامبر ۳- احادیث امامان شیعه
- ۴- سیره‌ی رفتاری و عملی پیامبر و معصومان دیگر
- ۵- دوران بیدارگری و آماده‌سازی (غیبت صغری) ۶- وجود عالمان و بزرگان دین.

آری این وسیله‌های هدایت در اختیار مردم بود و امام در پرده‌ی غیبت نهان شد لکن بالاخره امام زمان علیه السلام ما حضور دارند ولی ظهور ندارد. و ما منتظر ظهور آن بزرگواریم اما در همین دوران غیبت، مردم از وجود ذی جودش بهره‌ها می‌گیرند.

*امام واسطه‌ی فیض است:

در زیارت جامعه که منقول از امام هادی علیه السلام و شناسنامه‌ی امامت نام گرفته امامت بدینگونه معرفی شده است که با شما خدا آفرینش را آغاز کرد و با شما پایان می‌دهد. با شما باران می‌آید و با شما آسمان نگه داشته می‌شود تا بر سر مردم فرو نیفتد و...

*ایمنی از آفات و آسیب ها:

ابوحمره ثمالی گفت به امام صادق علیه السلام عرض کردم: آیا زمین بدون امام می ماند؟ فرمود: اگر لحظه ای بی امام بماند از حرکت باز می ماند.^۱

*نگهبان دین:

امام صادق علیه السلام فرمودند: هیچ گاه نبوده مگر از سوی خداوند حجتی در زمین بوده است که حلال و حرام را می دانست و مردم را به راه خدا می خوانده است.^۲

*پناهگاه علمی عالمان:

توقعات و نامه هایی از سوی امام برای عالمان وارسته می رسد که پاسخ صحیح علمی سؤالات آنان است و حتی مقدس اردبیلی رحمته الله علیه می گوید: چه بسا هست که بیرون می روم در شب نزد قبر امیرالمؤمنین علی علیه السلام و در مسئله ای که برایم مشکل است با آن جناب تکلم می کنم و جواب می شنوم که در یکی از شب ها به من فرمود فرزندم مهدی علیه السلام امشب در مسجد کوفه است، پس برو نزد او و این مسئله را از او سؤال

(۱) کمال الدین باب ۲۲

(۲) قوانین ص ۳۵۱

کن.^۱

*ناظر اعمال مردم:

علامه‌ی حلی از عالمان وارسته‌ای که مشهور است که محضر امام زمان علیه السلام رسیده است می‌فرماید: اعتقاد مردم به وجود امام و قبول داشتن این که حکمش در حق آنها نافذ است. در تمام اوقات سبب می‌شود که آنها از فساد دست بردارند و به سوی صلاح بیایند.^۲

*شفای مریضان:

حکایت‌های فراوانی از اهل ثقه و علماء در خصوص شفا یافتن مریض‌های صعب‌العلاج با توسل به آن بزرگوار حاکی از این عنایت ویژه است.

*رشد اخلاقی:

بالاخره کسانی که دوستدار دولت حَقّند می‌خواهند متخلّق به اخلاقی شوند که در دولت یار به حساب آیند. لذا خود را بر اساس تعالیم دینی می‌سازند و به علاوه که اینان امام را غایب ولی ناظر بر کردار خویش می‌دانند لذا به احترام حضور بی‌ادبی

(۱) بحار ج ۵۲ ص ۱۵۷

(۲) کشف المراد

نمی‌کنند و اینها همه سبب رشد آنها می‌شود.

*نوید به آینده‌ی روشن:

انسان‌ها به امید زنده‌اند قرآن می‌فرماید: **إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا**^۱؛ پس از هر سختی آسانی است.

آری غم هجران روزی به سر می‌آید و به گفته‌ی قرآن: بدانید که خدا زمین را پس از مردنش زنده می‌گرداند.^۲

امام باقر (علیه السلام) در تفسیر این جمله قرآن فرمودند: این که موت و حیات را به مرگ و زندگی انسان و حیات انسانیت تفسیر کرده‌اند، بدین معناست که خداوند مرگ انسان‌های روی زمین را با حضور قائم به حیات بدل خواهد کرد.^۳

*بهار زندگی:

در زیارت حضرت امام زمان (علیه السلام) از آن بزرگوار به عنوان بهار زندگی تعبیر شده و واقعاً طراوت آن دورانی که از اولیاء خدا شنیده‌ایم بالاتر از بهار است.

(۱) شرح ۶

(۲) حدید ۱۷

(۳) بحار ج ۵۱ ص ۵۴

السَّلَامُ عَلَى رَيْبِيعِ الْأَنَامِ وَ نَضْرَةَ الْأَيَّامِ؛
سلام بر بهارانِ زندگی مردمان و طراوت روزگاران.

* رشد عقلانی:

به ما می‌گویند منتظر سیصد و سیزده نفر هستید تا دولتتان پا بگیرد می‌گوییم چنین نیست بلکه سیصد و سیزده نفر چون سلمان فارسی، چون ابوذر غفاری و همچون ابن ابی یعفور یار امام صادق علیه السلام که به حضرت گفت اگر اناری را به دو نیم کنی و نیمی از آن را حلال و نیمی را حرام بدانی من به مصداق فتوای شما که آن را حکیمانه می‌دانم عمل خواهم کرد و مانند آن کسی که به امر امام رضا علیه السلام در میان تنور آتش رفت. آری سیصد و سیزده یار باوفا لازم است، یکی از نشانه‌های ظهور حضرت آن است که عقول مردم به کمال می‌رسد و در نتیجه امام شناس می‌شوند و سخن امام را سخن خدا دانسته و با تمام وجود فرمان می‌برند، انسان‌هایی که امروز در جنگند به دلیل این است که به جای عقل هوی و شهوت و نفس را در کار دارند و اگر صدها پیامبر و امام و انسان صالح با هم زندگی کنند هرگز نزاعی پیدا نخواهد شد.

سخن از مهدی علیه السلام قولی است که جملگی

برآند

همچنان که برای هیچ پیامبری به اندازه‌ی پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله سخن در میان نبوده برای هیچ امامی نیز به اندازه‌ی امام زمان علیه السلام سخن گفته نشده و اینست وعده‌ی حتمی الهی برای آینده‌ی بشریت که هرکسی در هر آئینی چه ادیان الهی قبلی و چه حتی دینهای ساختگی برای آینده‌ی جهان امیدوار است که به شمه‌ای از این دلنوشته‌ها اشاره کنیم:

هندوها می‌گویند: دور دنیا تمام شود به پادشاه عادل‌ی در آخرالزمان که پیشوای ملائکه و پریان و آدمیان می‌باشد، حق و راستی با او می‌باشد.^۱

برهمایان می‌گویند: ویشنو در میان مردم ظاهر می‌گردد... او از همه کس قویتر می‌باشد... هنگام ظهور روی خورشید و ماه سیاه می‌شوند و زمین خواهد لرزید...^۲

(۱) ترجمه‌ی مولر ص ۵

(۲) ریگ و داماندالای ص ۱۶

چینیان می‌گویند: کریشنا ظهور کرده جهان را نجات می‌دهد.^۱
چینی‌ها می‌گویند: هنگامی که فساد و انحطاط و تباهی
جهان را فراگرفت شخص کاملی که آن را تیرتنگره (نوید
دهنده) گویند ظهور کرده، تباهی را از بین می‌برد و صافی را
از نو برقرار می‌سازد.^۲

زرتشتیان می‌گویند: سوشیانت (نجات دهنده) دین را به
جهان رواج دهد فقر و تنگدستی را ریشه کن سازد ایزدان را از
دست اهریمنان نجات داده مردم جهان را هم فکر و هم گفتار
و هم کردار سازد.^۳

در کتاب زبور از قول داود می‌گوید: قوم‌ها را به انصاف
داوری خواهد کرد آسمان شادی کرده و زمین مسرور می‌گردد...
زیرا که او می‌آید.^۴

در کتاب تورات یهودیان آمده است: کهمسکینان را به
عدالت داوری خواهد کرد. گرگ با بره سکونت خواهد کرد

(۱) اوپانیشاد ص ۶۴۷

(۲) اوپانیشاد ص ۶۴۷

(۳) جاماسب نامه ص ۴۱

(۴) زبور مزبور ص ۹۶

پلنگ با بزغاله خواهد خوابید و در تمامی کره‌ی مقدس من
ضرر و فسادى نخواهد کرد زیرا که جهان از معرفت خداوند
پر خواهد شد.^۱

در کتاب انجیل متی می‌خوانیم: که شما نیز حاضر باشید
زیرا در ساعتی که گمان برید پسر انسان می‌آید و همچنانکه
برق از مشرق ساطع شده تا بمغرب ظاهر می‌شود ظهور پسر
انسان نیز چنین خواهد بود.^۲

خاتم الانبیاء صلی الله علیه و آله برای امام زمان عجل الله فرجه می‌فرماید: اگر از عمر
روزگار جز یک روز باقی نماند خداوند در آن روز مردی از اهل
مرا برمی‌انگیزد که عرصه‌ی زمین را لبریز از عدل می‌کند پس از
آن که ستم پر شده باش...

نکته‌ها

*انتظار، امتحانی بزرگ:

غیبت طولانی آن حضرت باعث امتحان امت آن حضرت
خواهد بود.

(۱) تورات کتاب اشعیای نبی فصل ۱۱

(۲) قاموس مقدس ص ۲۱۹

وَلِيُمَحِّصَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ^۱
 مسلماً کسانی که ایمان آورده‌اند را پاکیزه می‌سازد و
 کافران را نابود می‌کند.

*پاداش انتظار:

به یقین در چنین انتظاری باید صبر کرد باید طعنه‌ی
 دشمن را شنید و باید نا امید نشد.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَفْضَلُ أَعْمَالِ أُمَّتِي أَنْتِظَارُ الْفَرَجِ مِنَ
 اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ.^۲

برترین کارهای امت من انتظار فرج از خدای عزوجل است.

*شک نکردن:

رسول خدا ﷺ در یک جمله کوتاه فرمود: إِيَّاكَ وَالشَّكَّ:
 مبادا در آن (غیبت قائم) شک و تردید به خود راه دهید.^۳
 و در جای دیگری فرمود: هر آنکس که قائم از فرزندان

(۱) آل عمران ۱۴۱

(۲) بحار الأنوار، ج ۵۲، ص: ۱۲۸

(۳) منتخب الاثر ص ۱۸۸

مرا انکار کند مرا انکار کرده است.

* ثابت قدم ماندن:

در فتنه و امتحان آخرالزمان ثابت و استوار ماندن از علائم ایمان است. روزی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به عده‌ای از اصحاب خود فرمود: **اللَّهُمَّ لَقِّنِي إِخْوَانِي**.^۱ خدایا دیدار با برادرانم را به من عطا بفرما. اصحاب عرض کردند: مگر ما برادران شما نیستیم؟ حضرت فرمود: نه شما اصحاب من هستید. برادران من مردمانی هستند در آخرالزمان که به من ایمان می‌آورند با اینکه مرا ندیده‌اند...

در یک روایتی ثابت ماندن شیعیان بر دینشان در آخرالزمان از دست کشیدن بر درخت خاردار در شب تاریک دشوارتر معرفی شده است.

---

(۱) بصائر الدرجات، ج ۱، ص: ۸۴

شرایط امام بودن

از امام حسین (علیه السلام) پرسیدند معنای شناخت خدا چیست؟
فرمود: مَعْرِفَةُ أَهْلِ كُلِّ زَمَانٍ إِمَامَهُمْ...^۱ شناخت خدا عبارتست از
شناخت اهل هر زمانی امامی را که اطاعتش بر آنها واجب است.
علامه طباطبایی (رحمته الله) در تفسیر آیه «يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ
بِإِمَامِهِمْ»^۲ می‌فرمایند: با توجه به فراگیر بودن عنوان کل اناس
که همه‌ی انسان‌ها را در طول قرون و اعصار شامل می‌شود،
آیه‌ی شریفه دلالت می‌کند که باید هیچ زمانی زمین از امام حق
خالی نباشد.^۳

مفسر بزرگ قرآن یعنی علامه طباطبایی (رحمته الله) از بررسی آیات
به این نتیجه رسیده است که:

۱. امام باید منصوب و منصوب از طرف خدا باشد.
۲. امام باید معصوم به عصمت الهی باشد.
۳. تا یک انسان روی زمین هست باید روی زمین

(۱) علل الشرایع ج ۱ ص ۹

(۲) اسراء ۷۱

(۳) المیزان ج ۱ ص ۲۷۳

خالی از امام حق نباشد.

۴. امام باید مؤید به تأیید الهی باشد.

۵. باید اعمال مردم از امام پوشیده نباشد.

۶. امام باید بر همه‌ی آنچه مورد نیاز مردم در امور دین و دنیاست عالم باشد.

۷. هرگز امکان ندارد که در میان مردم کسی پیدا شود که در فضائل نفسانی از او برتر باشد.

سپس می‌فرماید: اینها هفت مسئله از امهات مسائل امامت است که از بررسی آیات مربوطه به امامت در قرآن کریم به دست می‌آید.^۱

آن گاه در پرتو آیات قرآن و تعمق در معانی آن به این نتیجه می‌رسد که هدایت امامان با هدایت پیامبران متفاوت است. هدایتی که بر عهده‌ی پیامبران بوده از نوع ارائه الطریق یعنی نشان دادن راه است.

هدایتی که بر عهده‌ی امامان هست از نوع ایصال به مطلوب یعنی رساندن افراد به سرمنزل مقصود است.^۲

(۱) المیزان ج ۱ ص ۲۷۳

(۲) المیزان ج ۱۴ ص ۳۰۴

راز این همه محبوبیت چیست؟

محبوبی که در دل‌ها جای می‌گیرد باید ویژگی‌هایی داشته باشد تا انسان‌هایی که بر اساس فطرتشان به سمت کمال در حرکتند او را وسیله‌ی تعالی و کمال خود بدانند.

آری آن محبوبی که ما از او سخن می‌گوییم دارای همه‌ی کمالاتی است که معمولاً جاذبه دارند. دیده‌اید گاهی یک قهرمان به خاطر قدرت جسمش و یا یک هنرمند به خاطر هنر و معلوماتش در میان مردم محبوب می‌شود، و ما از کسی سخن می‌گوییم که آنچه خوبان همگی دارند او به تنهایی دارد.

*چهره‌ی زیبا:

اگر حضرت یوسف صدیق (علیه السلام) در میان ملت عهد قدیم حرف اول را زده و مطرح بود اما این یوسف پیامبر ما به طاووس اهل جنت لقب گرفته است، یعنی در میان زیبا رویان بهشتی او چون طاووس است.^۱

رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمودند: وَجْهَهُ كَالْكَوْكَبِ الدَّرِيِّ.

چهره‌اش چون ستاره‌ی سحر می‌باشد.^۱

*دلی مهربان:

می‌دانیم که سلسله‌ی امامان معصوم انسان‌هایی مهربان و رئوف بودند، می‌گویند شمر به امام سجاد علیه السلام گفت راه توبه چیست؟ حضرت راه‌های توبه را به او آموخت اگر چه او موفق به توبه نشد لکن رأفت امام را ببینید که قاتل پدرش را برای توبه راهنمایی می‌کند. بعضی از امامان مانند امام رضا علیه السلام به امام رئوف مشهور بودند و البته هستند.

امام هشتم علیه السلام درباره‌ی حضرت مهدی علیه السلام می‌فرماید:

وَ أَشْفَقَ عَلَيْهِمْ مِنْ آبَائِهِمْ وَ أُمَّهَاتِهِمْ.^۲

مهدی موعود بر امت خود از پدران و مادرانشان مهربان‌تر می‌باشد.

*مراقب احوال:

پدران و مادران همواره نگران فرزندان خود و جویای حالشان می‌باشند و امام زمان نسبت به ملت بزرگ مسلمانان

(۱) بحار الأنوار، ج ۵۱، ص: ۸۰

(۲) من لا يحضره الفقيه، ج ۴، ص: ۴۱۸

این حالت دلمشغولی و در نتیجه دعاگویی را دارد. آن حضرت در نامه‌ای به شیخ مفید نوشت:

إِنَّا غَيْرُ مُهْمَلِينَ لِمُرَاعَاتِكُمْ وَ لَأَنَّا نَسِينُ لَذِكْرِكُمْ؛^۱

ما هرگز در رعایت و مراقبت شما کوتاهی نمی‌کنیم و یاد شما را از خاطرمان نمی‌بریم.

* پناهگاه شیعه:

والدین برای سلامت فرزندان‌شان فداکاری کرده و بلای آنها را به جان می‌خرند و امام زمان عجل الله فرجه همچون جدش پیغمبر صلی الله علیه و آله که وقتی دید جان دادن و لحظه‌ی مرگ سخت است به عزرائیل گفت: اگر می‌شود تمام سختی امتم را من تحمل کنم تا آنان بی‌زحمت جان بسپارند. این فرزند رئوف رسول الله صلی الله علیه و آله نیز بلاگردان جامعه است و فرمود:

وَبِي يَدْفَعُ اللَّهُ الْبَلَاءَ عَنْ أَهْلِي وَ شِيعَتِي؛^۲

خداوند به وسیله‌ی من بلا را از شیعیان و خاندانم دفع می‌کند.

(۱) احتجاج ج ۲ ص ۴۹۷

(۲) الغیبه طوسی ص ۲۴۶

* پناه همه ی عالم:

این حدیث را همه شنیده‌ایم که اگر روزی زمین از حجت خالی باشد همین زمین اهل خود را به خود فرو می‌برد. یعنی اگر امید از دل‌ها بیرون برود یعنی اگر شاگرد ممتاز کلاس آفرینش نباشد کلاس تعطیل شدنی است و...

اگر یک لحظه حجت خدا در روی زمین نباشد زمین ساکنانش را در کام خود فرو می‌برد.^۱

و شاید سر این که کراراً امام زمان علیه السلام به خورشید تشبیه شده‌اند همین باشد. چرا که خورشید نقطه‌ی محوری منظومه‌ی شمسی و عامل جاذبه است که روزی که جاذبه‌اش کم شود عالم فرو خواهد ریخت و امروز نظم و ترتیب جهان به خاطر اوست.

* صاحب هدیه ای ارزشمند:

شنیده‌اید که بعد از آنکه جهان پر از ستم شود و از کسی کاری ساخته نباشد و مردم به راستی دست به دامن او بشوند با قدرتی خدایی خواهد آمد و این جهان پر از ستم را از عدالت گستری و از آب حیات عدالت پر خواهد نمود.

---

(۱) کافی ج ۱ ص ۱۷۹

يَمَلُ الْأَرْضَ قِسْطًا وَعَدْلًا كَمَا مَلَّتْ ظُلْمًا وَجَوْرًا.^۱

جهان را پر از قسط و عدالت خواهد کرد پس از آن که از ظلم و جور پر شده باشد.

*منادی صلح کل:

از ابتدای خلقت بنی بشر انسان به دلیل فطرت عدالتخواهش به دنبال عدالت می‌رود و به صورت مطلق هرگز به آن دست نیافته است، این بشر سابقه‌اش به آنجا برمی‌گردد که وقتی جمعیت جهان غیر از والدینشان آدم و حوا دو نفر بود یکی بنام قابیل و یکی به نام هابیل. یکی دیگری را کشت! و لذا عدالت خواسته واقعی اوست و در حکومت امام زمان عجل الله تعالی فرجه نه تنها بشریت با هم برادر می‌شوند بلکه بین حیوان درنده صلح ایجاد می‌شود که امام مجتبی علیه السلام فرمودند: **تَصْطَلِحُ فِي مُلْكِهِ السَّيِّعُ؛^۲** در دوران فرماندهی او (امام زمان) درندگان با یکدیگر آشتی می‌کنند.

(۱) منتخب الاثر ج ۲ ص ۲۳۵

(۲) احتجاج ج ۲ ص ۲۹۱

*آورنده‌ی امنیت:

در حکومتی که منتظرش هستیم امنیت بر جهان حاکم می‌شود و چیزی به چیزی یا کسی ضرر نمی‌زند.

امام رضا علیه السلام فرمودند: وَ وَضَعَ مِيزَانَ الْعَدْلِ بَيْنَ النَّاسِ فَلَا يَظْلَمُ أَحَدٌ أَحَدًا؛^۱ میزان عدل در کار است و کسی به کسی ستم نمی‌کند.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله که از آن روزگار خبر می‌دهد می‌فرماید: زنی بر هودجی نشسته از حجاز تا عراق در کمال آسایش طی طریق می‌کند و از چیزی نمی‌هراسد.^۲

(۱) کمال الدین ج ۲ ص ۳۷۲

(۲) کنز العمال ج ۱۴

شبهات حضرت مهدی به انبیاء

شبهات به حضرت آدم علیه السلام:

حضرت آدم علیه السلام به امر خدا خلیفه‌ی خدا بود: **إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً**^۱؛ من در زمین خلیفه‌ای قرار می‌دهم.

امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه‌ی ۵۵ سوره‌ی نور که فرمود: خداوند وعده داده است به کسانی که شما که ایمان آورده و عمل صالح انجام دهند که آنها را در زمین خلافت بخشد. فرموده است که: او قائم و اصحابش می‌باشند و هنگام ظهورش در مکه در حالی که دست بر صورت می‌کشد می‌گوید: **الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَّهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ**^۲.

شبهات به حضرت نوح علیه السلام:

از امام صادق علیه السلام و امام هادی علیه السلام نقل است که حضرت نوح علیه السلام شیخ الانبیاء دو هزار و پانصد سال عمر کرد و حضرت مهدی علیه السلام شیخ الاوصیاء از سال ۲۵۵ هجری که

(۱) بقره ۳۰

(۲) تفسیر برهان ج ۳ ص ۱۴۶

متولد شده تاکنون عمر کرده و معلوم نیست تا کی باشد.^۱

شباهت به حضرت ادريس عليه السلام

حضرت ادريس جد پدری نوح عليه السلام که نامش اخنوخ بوده است، گفته می‌شود خداوند پس از اعطاء مقام بلندی به او، او را به آسمان ششم برد همچنانکه حضرت عیسی عليه السلام را به آسمان‌ها برد، گفته‌اند به این دلیل به او ادريس می‌گویند که کتاب‌های زیادی درس می‌گرفت.^۲

ادريس از قومش غایب شد، هنگامی که می‌خواستند او را بکشند، چنانکه در حدیثی از امام باقر عليه السلام آمده است: قائم عليه السلام نیز همین طور، هنگامیکه دشمنان می‌خواستند آن حضرت را بکشند، غایب شد. غیبت حضرت ادريس به طول انجامید به حدی که شیعیان و پیروان او در سختی و شدت و فشار واقع شدند.

وقتی غیبت ادريس به طول انجامید مردم بر توبه اتفاق کردند و به سوی خدا برگشتند خداوند متعال هم او را ظاهر ساخت و شدت و بدی را از آنان دور کرد. حضرت قائم عليه السلام نیز

(۱) کمال الدین ج ۱ ص ۳۲۳

(۲) تفسیر قمی ج ۲ ص ۵۱

همین طور است که اگر مردم بر توبه اتفاق کنند و تصمیم قطعی بر یاری‌اش داشته باشند، خدای متعال او را ظاهر خواهد ساخت.^۱

هنگامی که ادريس ظهور کرد، پادشاه ستمگر و مردم برای او تسلیم شدند. قائم ما نیز چنین است که هرگاه ظاهر شود پادشاهان و امرای جبار و مردم عالم به آن حضرت می‌گروند و سر فرود می‌آورند.

شبهات به حضرت صالح (علیه السلام):

حضرت صالح (علیه السلام) از قومش غایب شد. پس از آنکه به سوی آنها برگشت، عده‌ی زیادی او را انکار کردند، امام صادق (علیه السلام) فرمودند:

صالح (علیه السلام) مدتی از قومش غایب شد روزی که از آنها غایب شد میانسال و خوش هیكل بود، ریش انبوه و شکم خفته‌ای داشت و میان بالا بود، هنگامی که به قومش برگشت او را به صورت، نشناختند و آنها سه طایفه شده بودند:

الف) یک عده منکر و کافر ب) اهل شک و تردید
ج) اهل ایمان و یقین

حضرت صالح قومش را نصیحت کرد دو گروه اول پذیرفتند و گروه سوم گفتند: **إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ**؛ ما به آنچه فرستاده شده‌ای ایمان داریم و گروه بعدی گفتند: **إِنَّا بِالذِّی آمَنَّا بِهِ كَافِرُونَ**؛^۱ ما به آنچه که شما ایمان آورده‌اید کافریم. آری قائم علیه السلام همانند صالح خواهد بود. آنچه بر صالح جاری شده حرف به حرف بر او جاری می‌شود و با این که درسن پیری و پس از عمری طولانی ظهور می‌کند به صورت جوانی کمتر از چهل سال است.

مردم نیز بر سه دسته خواهند بود: اهل یقین، اهل شک و اهل انکار. او اهل انکار را دعوت به حق می‌کند ولی او را انکار می‌نمایند و آنها را می‌کشد و اهل یقین از او علامت می‌خواهند که به آنها ارائه می‌دهد پس با او بیعت می‌کنند.^۲

شباهت به حضرت ابراهیم علیه السلام

حضرت ابراهیم علیه السلام دوران حمل و ولادتش مخفیانه بود حضرت قائم علیه السلام نیز حمل و ولادتش مخفی بوده است.

(۱) اعراف ۷۶

(۲) مکیال المکارم ص ۲۰۵

می‌گویند رشد سریعی داشت که در یک روز به اندازه‌ی یک ماه رشد می‌کرد.^۱

ابراهیم دو غیبت داشت و امام زمان علیه السلام نیز دارای دو غیبت صغرا و کبرا است. ابراهیم علیه السلام در هنگامی که در آتش انداخته شد با لباسی از سوی جبرئیل حفاظت و تضمین شد و همان لباس بر اندام بزرگان دیگری از انبیاء پوشیده شده و همان پیراهن همراه امام زمان ماست.^۲

شباهت به حضرت یعقوب علیه السلام

الف- یعقوب علیه السلام در فراق یوسف آنقدر گریست تا چشمانش از اندوه سفید شد. حضرت مهدی علیه السلام نیز برای جد بزرگوارش حسین گریه‌ها نمود و در زیارت ناحیه‌ی مقدسه فرمود:

وَلَأَبْكِينَ عَلَيْكَ بَدَلَ الدَّمُوعِ دَمًا؛ یعنی به جای اشک

برتو خون می‌گرییم.^۳

(۱) بحارالانوار ج ۱۲ ص ۱۹

(۲) بحار ج ۵۲ ص ۳۵۵

(۳) بحار ج ۱۱۰ ص ۳۲۰

ب- حضرت یعقوب علیه السلام منتظر فرج بود و می گفت: وَ لَا تَيْأَسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ؛ از پیشگاه خداوند مأیوس و ناامید نباشید.^۱

شباهت به حضرت یوسف علیه السلام

او از نظر زیبایی زیباترین اهل زمان خود بود، حضرت امام زمان علیه السلام نیز زیباترین اهل خویش می باشد.

یوسف علیه السلام مدتی غایب شد تا اینکه برادران او که بر او وارد شدند آنها را شناخت در حالی که آنها او را نشناختند.

حضرت مهدی علیه السلام نیز از مردم غایب است در عین حالی که در میان آنها راه می رود و آنها را می شناسد ولی آنها او را نمی شناسند.

حضرت یوسف علیه السلام را خدا در یک شب امر فرجش را اصلاح فرمود و درباره ی حضرت امام زمان علیه السلام چنین خواهد بود.^۲

زندان دوران غیبت امام زمان علیه السلام را به زندان حضرت یوسف علیه السلام تشبیه کرده اند. امام باقر علیه السلام فرمود: در صاحب این

(۱) یوسف ۸۷

(۲) کمال الدین ج ۳ ص ۳۲۹

امر سنتی از علی (علیه السلام) و سنتی از یوسف (علیه السلام) و سنتی از محمد (صلی الله علیه و آله) است تا آنجا که فرمود: و اما سنت از یوسف زندان و غیبت است.^۱

شباهت حضرت به حضرت شعیب پیغمبر:

شعیب (علیه السلام) قوم خود را به خدا دعوت کرد و عمرش طولانی و سپس از نظرها غایب گردید و دوباره در سن و سال جوانی به میان قوم خود بازگشت.

حضرت مهدی (علیه السلام) نیز با سن طولانی به صورتی جوانی که کمتر از چهل سال عمر دارد باز خواهد گشت.^۲

حضرت شعیب لقب بقیه الله داشت و در قوم خود گفت:
بَقِيَّتُ اللّٰهِ خَيْرٌ لِّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِيْنَ.^۳

حضرت مهدی (علیه السلام) نیز به گفته‌ی امام باقر (علیه السلام) هنگام ظهور تکیه به دیوار کعبه می‌زند و می‌فرماید: بَقِيَّتُ اللّٰهِ خَيْرٌ لِّكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِيْنَ.

(۱) کمال الدین ج ۱ ص ۳۲۹

(۲) بحار ج ۵۲ ص ۳۱۹

(۳) هود ۸۶

شباهت حضرت به حضرت موسی (علیه السلام)

حضرت موسی (علیه السلام) دوران حملش مخفی بود، حضرت مهدی (عجله الله تعالی فرجه) نیز دوران حملش مخفی بود.

حضرت موسی (علیه السلام) ولادتش مخفیانه بود و حضرت مهدی (عجله الله تعالی فرجه) نیز اینچنین بود حضرت موسی (علیه السلام) از قومش دو غیبت داشت که یکی از دیگری طولانی تر است. غیبت اول از مصر بود و غیبت دوم هنگامی که به سوی میقات پروردگارش رفت. مدت غیبت اول بیست و هشت سال بود.^۱

و مدت دومین غیبت چهل روز بود: فَتَمَّ مِيقَاتُ رَبِّهِ

أَرْبَعِينَ لَيْلَةً.^۲

حضرت مهدی (عجله الله تعالی فرجه) نیز دو غیبت داشته که یکی از دیگری طولانی تر بود.

حضرت موسی (علیه السلام) وقتی غایب شد، قومش در منتهای رنج و فشار قرار گرفتند. حضرت مهدی (عجله الله تعالی فرجه) نیز محبان و

(۱) کمال الدین ج ۲ ص ۳۴۰

(۲) اعراف ۱۴۲

منتظرانش در دوران غیبت در فشار و سختی هستند.^۱

حضرت موسی علیه السلام از قومش غایب شد از ترس دشمنانش: فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ.^۲

حضرت مهدی علیه السلام نیز از ترس دشمنانش از دیده‌ها غایب شده است.

امام صادق علیه السلام فرمودند:

گویا سفیانی یا نماینده‌ی سفیانی را می‌بینم که در رجه‌ی کوفه رحل اقامت افکنده و سخنگوی او در میان مردم اعلام کند! هر کس سر یکی از شیعیان علی علیه السلام را بیاورد هزار درهم جایزه دارد پس همسایه بر همسایه خود حمله می‌برد و می‌گوید: این از آن هاست و سر از بدنش جدا می‌کند و هزار درهم می‌گیرد و حکومت شما در آن روز جز به دست زنا زادگان نخواهد بود.^۳

حضرت موسی علیه السلام بنی اسرائیل منتظرش بودند چون به

(۱) آل عمران ۱۴۱

(۲) قصص ۲۱

(۳) بحار ج ۵۲ ص ۲۱۵

آنها خبر داده شده بود که فرج آنها به دست اوست.
 حضرت مهدی علیه السلام نیز شیعیان منتظرش هستند زیرا که
 به آنها خبر داده‌اند که فرجشان به دست آن حضرت است.
 در مورد حضرت موسی علیه السلام آمده است که فرعون برای
 رسیدن به او افراد بسیاری را کشت ولی آنچه خدا خواست
 همان شد.

صدهزاران طفل سربریده شد

تا کلیم الله صاحب دیده شد

حضرت امام زمان علیه السلام نیز فرعون زمان به منظور کشتن
 او بسیاری از فرزندان پیغمبر را کشتند.^۱

حضرت موسی علیه السلام را خداوند در یک شب امر گشایش
 در کارش را اصلاح فرمود.

حضرت امام زمان علیه السلام را خداوند در یک شب امر او را
 اصلاح خواهد کرد.^۲

حضرت موسی علیه السلام خداوند به منظور امتحان قومش

(۱) کمال الدین ج ۲ ص ۳۵۴

(۲) کمال الدین ج ۲ ص ۳۷۷

ظهورش را به تأخیر انداخت تا کسانی که گوساله پرست شده از کسانی که خداوند را می پرستیدند جدا شوند.

حضرت مهدی علیه السلام نیز خداوند به همین منظور ظهورش را به تأخیر انداخته است که مطالبی در این باره گذشت.

۱۰- شباهت به حضرت داود علیه السلام

یا داوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ؛ داود علیه السلام را خداوند

در زمین خلیفه ساخت.^۱

حضرت مهدی علیه السلام را نیز خداوند خلیفه در زمین قرار داده.

حضرت داود علیه السلام جالوت را کشت.

حضرت مهدی علیه السلام دجال را که از جالوت بدتر است می کشد.

حضرت داود علیه السلام با الهام در میان مردم حکم می کرد.

حضرت مهدی علیه السلام مانند حکم کردن حضرت داود علیه السلام با

الهام الهی حکم می کند و از بینه و شاهد نمی پرسد و نیازی به آن ندارد.

۱۱- شباهت به حضرت ایوب علیه السلام

حضرت ایوب علیه السلام هفت سال بر بلا صبر کرد و با توصیف «نِعْمَ الْعَبْدُ» از سوی خدا مورد تشویق قرار گرفت: إِنَّا وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ.^۱

حضرت مهدی علیه السلام از هنگام وفات پدر بزرگوارش امام حسن عسکری علیه السلام تا کنون صبر کرده و نمی‌دانیم که این صبر تا کی ادامه خواهد داشت.

حضرت داود خدا مردگانی را برایش زنده کرد: وَ آتَيْنَاهُ أَهْلَهُ...^۲ حضرت مهدی علیه السلام را نیز خدا مردگانی که با شوق دیدار او از دنیا رفته‌اند زنده می‌کند. انشاءالله

۱۲- شباهت به حضرت عیسی علیه السلام

عیسی علیه السلام فرزند بهترین زن بود. حضرت مهدی علیه السلام نیز فرزند بهترین زنان زمانش می‌باشد.

حضرت عیسی علیه السلام در کودکی در گهواره سخن می‌گفت. امام زمان علیه السلام نیز بر اساس روایات متعددی در گهواره سخن می‌گفت.

(۱) ص ۴۴

(۲) انبیاء ۸۴

حضرت عیسیٰ (علیه السلام) را خداوند در کودکی حکمت و ویژگی‌های نبوت داد. حضرت مهدی (عج) را نیز خداوند حکمت و ویژگی‌های امامت در کودکی به او عنایت کرد.

حضرت عیسیٰ (علیه السلام) را خداوند متعال به سوی خود به آسمان بالا برد. حضرت مهدی (عج) را نیز خداوند به سوی خویش بالا برد.

حضرت عیسیٰ (علیه السلام) را مردم درباره‌اش اختلاف کردند. حضرت مهدی (عج) را نیز مردم درباره‌اش اختلاف دارند.

حضرت عیسیٰ (علیه السلام) را یهود و نصاری کشته پنداشتند و قرآن آنرا تکذیب کرد. «وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ» و نه او را کشتند و نه به دار و صلیب آویختند بلکه اشتباهی برای آنان پیش آمد و امر برای آنها مشتبه شد.

غیبت حضرت مهدی (عج) نیز اینگونه است که عاقبت این امت آن را انکار خواهد کرد، بعضی خواهند گفت: اصلاً متولد نشده و بعضی خواهند گفت: متولد شد و از دنیا رفت و برخی خواهند گفت: امام یازدهم عقیم بوده است!

ماجرایی از قبیل اینکه حضرت عیسی (علیه السلام) به اذن خدا مرده زنده می‌کرد و امام زمان (علیه السلام) نیز به اذن پروردگار چنین می‌کند و جریان خبر دادن حضرت عیسی (علیه السلام) به آنچه مردم خورده یا در خانه ذخیره کرده‌اند که در قرآن مجید به تفصیل آمده و اینکه امروز امام زمان (علیه السلام) بر همه‌ی اعمال و کردار ما مطلع است که در باب علم ائمه بحث آن آمده است.^۱

۱۳- شباهت حضرت به خاتم الانبیاء (صلی الله علیه و آله و سلم):

رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) فرمود:

مهدی از فرزندان من است، اسم او اسم من و کنیه‌ی او کنیه‌ی من است از نظر خُلق و خُلق شبیه‌ترین مردم به من است...

۱۴- در شباهت امام زمان (علیه السلام) به آباء بزرگوارش از

قبیل شجاعت، زهد، صبر، عبادت، حلم، شمائل و چهره، امین بودن، هیبت، آمر به معروف و ناهی از منکر بودن، زیر بار ظلم نرفتن و امثال این صفات عالی‌ی انسانی و کمالات بشری روایات بسیار زیادی است که در حد این مختصر نمی‌گنجد.

مُصلِح اینگونه اصلاح می کند

در موضوع شخصیت امام زمان عجل الله فرجه به اندازه‌ی قطره‌ای از دریا بیان شده و ما به قدر کمی از آن قطره را بیان کردیم، اکنون ببینیم این شخصیت خدایی و این چهره‌ی محبوب جهانی پس از ظهور چه می‌کند.

*اصلاح انحرافات اعتقادی:

قال علی علیه السلام: يَعْظُفُ الْهُوَىٰ عَلَى الْهُدَىٰ إِذَا عَطَفُوا
الْهُدَىٰ عَلَى الْهُوَىٰ وَ يَعْظُفُ الرَّأْيَ عَلَى الْقُرْآنِ إِذَا عَطَفُوا
الْقُرْآنَ عَلَى الرَّأْيِ.^۱

هوی را تابع هدایت قرار می‌دهند زمانی که هدایت تابع هوی شده باشد و رأی را تابع قرآن قرار می‌دهند زمانی که قرآن تابع هوی قرار گرفته باشد.

*رفع مشکلات:

قال زین العابدین علیه السلام: إِذَا قَامَ قَائِمُنَا أَذْهَبَ اللَّهُ عَزَّ وَ جَلَّ

(۱) نهج البلاغه خطبه ۱۳۸

عَنْ شَيْعَتِنَا الْعَاهَةِ.^۱

هر گاه قائم کند خداوند رنج و درد را از شیعیان برطرف می‌کند.

*رفاه اقتصادی:

قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): يَطْلُبُ الرَّجُلُ مِنْكُمْ مَنْ يَصِلُهُ بِمَالِهِ وَ
يَأْخُذُ مِنْ زَكَاتِهِ لَأَ يُوْجَدَ أَحَدٌ يَقْبَلُ مِنْهُ ذَلِكَ اسْتَعْنَى النَّاسُ بِمَا
رَزَقَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ.^۲

برخی از شما می‌خواهد بوسیله‌ی مال خود صله رحم کند و از طریق دادن زکات به خویشان خود کمک کند کسی را پیدا نمی‌کند که آن مال را بپذیرد. زیرا خداوند به فضل خود آنان را بی‌نیاز ساخته است.

*دین واحد حاکم می‌شود:

قَالَ الصَّادِقُ (عَلَيْهِ السَّلَامُ): فَوَ اللَّهُ يَا مُفَضَّلُ لِيُرْفَعُ عَنِ الْمَلَلِ وَ

(۱) خصال، ج ۲، ص: ۵۴۱

(۲) بحار الأنوار، ج ۵۲، ص: ۳۳۷

الْأُدْيَانِ الْاِخْتِلَافُ وَيَكُونُ الدِّينُ كُلُّهُ وَاحِدًا.^۱

ای مفضل سوگند به خدا حضرت مهدی علیه السلام اختلاف را از بین ملت‌ها بر می‌دارد و یک دین آن هم دین خدا حاکم می‌شود.

*دشمنی‌ها از بین می‌رود:

قال علی علیه السلام: لَوْ قَدْ قَامَ قَائِمُنَا... ذَهَبَتِ الشَّحْنَاءُ مِنْ قُلُوبِ الْعِبَادِ؛^۲

وقتی که قائم ما قیام می‌کند خداوند کینه‌ها را از دل‌ها می‌برد.

*عقل‌ها کامل می‌شود:

قال رسول الله صلی الله علیه و آله: إِذَا قَامَ قَائِمُنَا وَضَعَ يَدَهُ عَلَى رُءُوسِ الْعِبَادِ فَجَمَعَ بِهَا عُقُولَهُمْ وَ أَكْمَلَ بِهَا أَخْلَاقَهُمْ.^۳

زمانی که مهدی قیام کند دست خود را بر سر بندگان می‌کشد و عقل آنها را کامل می‌گرداند.

(۱) بحار الأنوار، ج ۵۳، ص: ۴

(۲) تحف العقول ص: ۱۱۵

(۳) بحار ج ۵۲ ص ۳۳۶

✽ او حاکم کل جهان می‌شود:

قال الباقر عليه السلام فَيَقْتَحُ اللَّهُ لَهُ شَرْقَ الْأَرْضِ وَ غَرْبَهَا. ۱

خداوند شرق و غرب زمین را در اختیار او قرار می‌دهد.

اعتقاد به غیبت دلیل عقل بالاست

امام سجاد عليه السلام فرمود: کسانی که معتقد به امامت حضرت صاحب الزمان و منتظر ظهور او باشند برتر از مردم هر زمانی هستند. لَأَنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَ تَعَالَى أَعْطَاهُمْ مِنَ الْعُقُولِ وَ الْأَفْهَامِ وَ الْمَعْرِفَةِ مَا صَارَتْ بِهِ الْعِيبَةُ عِنْدَهُمْ بِمَنْزِلَةِ الْمُشَاهَدَةِ... ۲ چون خداوند عقل و فهم و معرفتی به آنها عطا کرده که غیبت برای آنها همانند حضور گشته و خداوند آنان را همانند مجاهدان زمان پیامبر قرار داده و آنها مخلصان حقیقی و شیعیان راستینش هستند.

(۱) بحار ج ۵۲ ص ۳۹۰

(۲) کمال الدین ج ۱ ص ۳۲۰

وظایف منتظران در دوران غیبت

به یقین ما در مقابل امامی که واجب الطاعه است و گرچه ظهور نکرده ولی حضور دارد، صاحب عصر و زمان ماست همان امام امروز و قیامت ما که قرآن می‌گوید: **يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمامِهِمْ**^۱ روز قیامت هر مردمی را با امام و پیشوایشان فرا می‌خوانیم و شاید اعمال و کردار ما در هفته چند بار به محضر او عرضه می‌شود. در مقابل چنین کسی تکلیف‌هایی داریم که برخی از آن وظایف را نقل می‌کنیم:

*شناخت او:

او را باید بشناسیم، با دلیل عقل، همان دلیلی که به مفترض الطاعه بودن مقام امام منتهی شود و همان دلیلی که باعث می‌شود او را با کس دیگری از مدعیان امامت اشتباه نگیریم و دلیل نقل همان دلیلی که حضرت امام هفتم (علیه السلام) فرمود:

هر کسی در چهار چیز شک کند به تمام آنچه خدای تعالی نازل کرده کفر ورزیده است، یکی از چهار چیز شناختن امام است در هر زمانی که زندگی می‌کنیم، آری همان که فرمودند هر کس

(۱) اسراء ۷۱

بمیرد و امام زمانش را شناسد به مردن جاهلیت مرده است، پس باید او را و حسب و نسب او را بشناسیم.

شناخت صفات او نیز که در روایات معصومین آمده است از جمله در زیارت جامعه‌ی کبیره که توصیف ائمه شده است و اینکه در ظهور او دو علامت که در او هست به باور رسیدن و به او ایمان داشتن که یکی از آن دو علامت معجزه‌ای است که بدست او صورت می‌گیرد و دیگری صفاتی که ائمه قبلی گفته‌اند در بدن مبارکش می‌باشد.

*رعایت ادب نسبت به نام و یاد او:

مؤمنین نام مبارک او را جز با ادب و جز با القاب مشهوری از قبیل حجت، قائم، مهدی و صاحب الامر و صاحب الزمان بر زبان جاری نمی‌کنند و از بردن نام مخصوص او (م ح م د) که در آخرالزمان به دلایلی ممنوع است اجتناب می‌کنند و با کنایه می‌گویند همانکه همانام رسول خدا و هم کنیه او می‌باشد و در توقیعاتی از آن بزرگوار هم آمده است که فرموده است از رحمت خدا به دور هستند کسانی که در مجالس و محافل نام مخصوص مرا ببرند.^۱

***اظهار محبت خاص به آن حضرت:**

اظهار علاقه به کسی که محبوب کل جهان است و با سلاح محبوبیتش عالم را تسخیر خواهد نمود که امام سجاد (علیه السلام) در خطبه مشهور مسجد شام یکی از صفاتی که از نعمت‌های الهی نسبت به اهل بیت است را برشمرده و **الْمَحَبَّةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ** است، آری این محبت به دو دلیل عقل و نقل وظیفه منتظران و مؤمنان است:

الف) دلیل عقل: انسان فطرتاً به کسی که به او نیکی می‌کند علاقه‌مند است و این مسئله درباره‌ی حضرت مهدی که واسطه‌ی فیض بین خدا و خلق و آسمان و زمین است و به یمن او مردم روزی می‌خورند و به برکت وجود او زمین اهل خود را نگه می‌دارد. یقیناً به خوبی صدق می‌کند که ما به او علاقه‌مند بلکه عاشق باشیم.

ب) دلیل نقل: رسول خدا صلی الله علیه و آله در شب معراج به امر الهی امامان را یکی پس از دیگری با معرفی خداوند دید و به آخرین امام که رسید پرسید او کیست؟ خدا فرمود: این قائم است حلالم را حلال و حرامم را حرام می‌نماید و از دشمنانم

انتقام می‌گیرد، ای محمد او را دوست بدار که من او را دوست دارم و دوست دارنده‌ی او را دوست دارم.^۱

* معرفی او به مردم:

یکی از دلایل موفقیت رهبران دینی محبوبیت در بین مردم است و این محبوبیت از ناحیه‌ی معرفی واقعی صورت می‌گیرد، تأیید این اصل مسلم این است که خدا به حضرت موسی علیه السلام فرمود: مرا در میان آفریدگانم محبوب ساز... و امام صادق علیه السلام در این باره فرمودند: خداوند رحمت کند بنده‌ای که ما را نزد مردم محبوب سازد و ما را در معرض دشمن و کینه توزی آنان قرار ندهد، همانا به خدا سوگند اگر سخنان زیبای ما را برای مردم روایت می‌کردند به سبب آن عزیزتر می‌شدند و هیچکس نمی‌توانست بر آن وصله‌ای بچسباند ولی یکی از آنان کلمه‌ای را می‌شنود پس ده تا از پیش خود بر آن می‌افزاید.^۲

* انتظار فرج:

انتظار، حالتی است نفسانی که آمادگی برای آنچه انتظارش

(۱) بحار ج ۵۱

(۲) روضه‌ی کافی ج ۸ ص ۲۲۶

را می‌کشیم از آن برمی‌آید و ضد آن یأس و ناامیدی است، پس هر قدر که انتظار شدیدتر باشد آمادگی و مهیا شدن قویتر خواهد بود.

با اشاراتی به سابقه‌ی انتظار در این مبحث بسنده می‌کنیم:
 امام صادق (علیه السلام) هر کس از شما بر ای امر فرج، در حال انتظار آن بمیرد همچون کسی است که در خیمه‌ی قائم (علیه السلام) بوده است.^۱

امام سجاد (علیه السلام): انتظار فرج از عظیم‌ترین فرج است.^۲
 امام هادی (علیه السلام): در جواب نامه‌ی ابن مهزیار نوشت:
 هرگاه صاحب شما از منزلگاه ستمگران غایب گشت در انتظار فرج باشید.^۳
 امام باقر (علیه السلام): بدانید که منتظر این امر همچون ثواب روزه دار و شب زنده دار را دارد.

(۱) کشف الغمه ج ۳ ص ۲۶۵

(۲) کمال الدین ج ۱ ص ۳۲۰

(۳) مکیان المکارم ج ۲ ص ۲۱۰

* یاری آن حضرت:

وَ لَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ^۱ و به تحقیق که خداوند یاری می‌کند کسی که او را یاری نماید در حقیقت خدای عزوجل در منتهای قدرت است.

یاری کردن امام زمان یاری خداوند است چرا که یاری پیامبر، یاری دین خداست. آری تشکیل حکومت جهانی و اقامه‌ی عدل در کل عالم باعث رضایت خداوند عالم است.

یاری امام زمان اقدام کردن به هرکاری است که شخص بداند مورد نظر و خواست آن بزرگوار است و لذا چگونگی یاری کردن بر حسب زمان و احوال و مکان‌ها متفاوت می‌شود.

هر چه که امامان معصوم قبلی را خوشحال می‌کرده و تاریخ آن بر همگان روشن است یقیناً امام زمان را نیز خرسند می‌نماید.

* تجدید بیعت هر روز:

شیعه با مولایش هر روز و بلکه هر وعده‌ی نمازش یعنی در

کل شبانه روز مشغول تجدید عهد است، با یک نگاه به محتوای دعای عهد که سفارش شده که هر روز بخوانید متوجه می‌شویم که چقدر این عهد و پیمان عمیق و دامنه‌دار است.

یعنی هر روز صبح تجدید عهدی به طول تمام عمر و بلکه بالاتر با آن حضرت می‌نمائیم و از خداوند می‌خواهیم که خدایا من بر سر پیمانم هستم و خداوندا اگر مرگ به سراغم آمد و امام زمانم پس از مرگم ظهور کرد پس مرا از قبرم در آور و در رکاب امام قرار بده در حالی که لبیک گوین در صف حمایت از او و انقلاب او باشم.^۱

اینها و صدها وظیفه‌ی دیگر عاشقان امام زمان در دوران غیبت است که عاشق برای وصال به معشوق به کار می‌بندد.

---

(۱) مفاتیح دعای عهد

باز هم وظایف منتظران ظهور

*اظهار کردن غم فراق:

دعا و اصرار بر آن و ندبه و گریه بر فراق آن یار سفر کرده با نشر و نظم و دلنوشته‌های غمگینانه.

*قیام به هنگام شنیدن نام:

در مجلسی که در محضر امام رضا (علیه السلام) یادی از امام زمانی شد که بعداً خواهد آمد حضرت به تمام قد به احترام نام او قیام کرد و دست بر سر گذاشت.

*درخواست معرفت واقعی:

دعای اهل دل این است که خدایا معرفت خودت و سپس معرفت پیامبر و پس از آن حجتت را نصیب ما فرما، خدایا حجتت را به ما معرفی کن که اگر او را معرفی نکردی در دین خودم گمراه می‌شوم:

اللَّهُمَّ عَرِّفْنِي نَفْسَكَ فَإِنَّكَ إِن لَّمْ تُعَرِّفْنِي نَفْسَكَ لَمْ
 أَعْرِفْ نَبِيَّكَ اللَّهُمَّ عَرِّفْنِي رَسُولَكَ فَإِنَّكَ إِن لَّمْ تُعَرِّفْنِي
 رَسُولَكَ لَمْ أَعْرِفْ حُجَّتَكَ اللَّهُمَّ عَرِّفْنِي حُجَّتَكَ فَإِنَّكَ إِن لَّمْ

تَعْرِفَنِي حُجَّتِكَ ضَلَلْتُ عَنْ دِينِي.^۱

*شناخت علامات ظهور:

شناخت نشانه های ظهور باعث می شود که راه را به بیراهه بدل نکنم و با دلائل کاذب و مدعیان کذاب اغفال نشوم.

*صدقه دادن برای سلامتی حضرت:

من همچنان که خودم را دوست دارم و برای خودم صدقه می دهم برای او که شریف ترین موجود خلقت است نیز باید صدقه ی سلامتی بدهم. به نیابت آن بزرگوار حج رفتن و عمره گذاردن و طواف کردن و در زیارت پیامبر و اولیاء الهی از آن حضرت نیابت کردن و دعای سلامت وجود او خواندن، اهدا نماز و قرائت قرآن به محضر او.

*درخواست صبر از سوی خدا در فراق آن حضرت:

دوران امتحان سختی است که در آخرالزمان ملت مسلمان از دیدار امامشان محروم باشند و دشمنان از این محرومیت ظاهری سوء استفاده می کنند که باید از خدا

استمداد کرد تا به انحراف کشیده نشوم.

*تهذیب نفس:

من اگر امام را الگو می‌دانم باید خود را شبیه او بسازم و اگر بنای انتظار او را دارم باید اهلیت داشته باشم تا در دوستیش گزینش شوم و عضو باشم. لذا باید در تهذیب و پاکی نفس خودم بکوشم.

*تکذیب وقت گذاران:

بسیاری از افراد برای ظهور وقت تعیین می‌کنند اینان کسانی‌اند که با دیدن چند علامت از علامات مربوطه به آخرالزمان هنگامه‌ی ظهور را با قاطعیت به مردم می‌گویند که فرموده‌اند اینان را باشدت تکذیب کنید. کَذَبَ الْوَقَاتُونَ^۱ یعنی دروغ می‌گویند وقت گذاران ظهور، و تکذیب مدعیان دروغین نیابت آن حضرت.

*خواست او را بر خواهش خویش مقدم داشتن:

اگر واقعاً طالب اصلاح و صلاح جامعه باشیم باید بدانیم که تحقق خواسته‌های امام زمان یعنی تحقق همه‌ی خوبی‌ها.

*درخواست دیدار:

در دعای ندبه چندین بار با « اَیْنَ اَیْنَ و یَا بِنَ و یَا بِنَ »
آرزوی دیدار را داریم که این دعاها اگر از دل باشد باید بدانیم
که مؤثر است و خدا به اجابت می‌رساند.

دعای ندبه حدیثی آشنا

حدیثی آشنا و طولانی با عنوان دعای ندبه که در عرف شیعه از دعا‌های رایج است و نغمه هر صبح جمعه دلباختگان آن محبوب عالم است این دعا هم دعا و هم زیارت است و لذا برخی از فقهاء بعد از اتمام آن نماز زیارت را مستحب دانسته‌اند فرازهایی از این دعا حمد و سپاس از خداوند است به خاطر فرستادن راهنمایان آسمانی و اینکه آنان را با ملائکه یاری کردی و با وحی آسمانی آنها را نصرت نمودی و نیز آنها را با علم خودت پذیرائی نمودی، برخی از آنان را در بهشت جا دادی و برخی را در کشتی از حوادث حفظ کردی و بعضی از آنان را خلیل خویش قرار دادی و با بعضی از آنان با واسطه شجره و درخت تکلم کردی و سخن گفتی و برخی را بدون داشتن پدر به دنیا آوردی و آیات و نشانه‌ها به او دادی و هر کدامشان را مسئولیت یک شریعت و دینی عنایت کردی و برای آنان اوصیاء و حججی برگزیدی تا حافظ و سپس حجت بر خلائق باشند تا برای کسی بهانه‌ای نباشد و خلاصه برای هر دوره‌ای نبی و پیامبری فرستادی تا رسید به پیامبر خاتم حضرت محمد صلی الله علیه و آله که او بزرگترین برگزیده‌ی تو می‌باشد که برای جن و انس فرستادی و مرکبی همچون براق برایش قرار

دادی تا به آسمان برود و علم گذشته و آینده تا آخر عمر عالم را در اختیار او قرار دادی و او را به وسیله ملائکه‌ای همچون جبرئیل و میکائیل منصور گردانیدی و وعده پیروزی دین او بر همه ادیان عالم را دادی. بر ایشان کعبه قرار دادی که خانه امنی است و نشانه‌های ابراهیم را ارائه دادی.

برای اجر این پیامبرت فقط **محبت به اهل بیت** را تعیین نمودی که آن هم برای خود بشریت است.

پس از گذشت ایام و روزگاری علی بن ابیطالب (علیه السلام) را معرفی کردی و او را همچون هارون نسبت به موسی معرفی فرمودی و او را باب مدینه علم نمودی و او را ملاک ایمان معرفی کردی که اگر پس از پیامبر نمی‌بود مؤمن از غیر مؤمن شناخته نمی‌شد آری بر مظلومیت رهبران دین بر حسن و حسین و صالحان باید گریه کرد، باید ناله و زاری نمود.

شروع جستجوی یار

پس از این فرازها، قریب ۴۰ بار **این آینه** که به معنای جستجوی یار سفر کرده است گفته می‌شود یعنی کجائی کجائی. و پس از هر بار که این کلمه به کار می‌رود یکی از اوصاف و مأموریت‌های سنگین آن امام منتظر بیان می‌شود و

در حقیقت در این فرازهای معرفی آن امامی نهفته است که عالم از قرن‌ها بنا به وعده خدا و انبیاء، منتظر اویند تا عالم را فریادرسی کرده جهان پر از ظلم را از عدل پر نماید.

بیان نَسَب او

از اینجا به بعد شجره نامه و نَسَب آن عزیز بر شمرده می‌شود و قریب سی بار یابن یابن گفته می‌شود که در این فرازها نسب او و وابستگی‌اش به بزرگان از معصومین و وابستگی‌اش به سادات مقربین و به رسول گرامی بیان می‌گردد و وابستگی‌اش به معراج، به قرآن و یاسین و ذاریات و طه و عادیات بر شمرده می‌شود.

جمله‌ها عاشقانه‌تر می‌شود

پس از این و یابن‌هائی که ملتسمانه و با اشک گفته شد زمزمه‌ای عاشقانه‌تر شروع می‌شود.

لَيْتَ شَعْرِيْ كِه مَعْنَايْش اَن اَسْت كِه كَاش مِي دَانَسْتَم
كَجَائِي و در کدام مکان مأوا داری سپس با نثار جان قربان
صدقه‌ی او می‌رویم.

مرحله اثبات عشق با قسم

چندین بار، بِنَفْسِيْ اَنْتَ بِنَفْسِيْ اَنْتَ می‌گوئیم که یعنی جانم فدایت و این هم هفت بار تکرار می‌شود در ذیل این قسم‌ها نیز ارادت می‌بارد و بنا هم بر این است که این جملات همراه اشک‌های جاری بر زبان رانده شود زیرا نام این دعا ندبه نامیده شده است و ندبه به معنای گریه می‌باشد.

با زبان گلایه

چندین بار گله می‌کنیم که تا به کی باید حیرانت باشم که این جمله الی متی یعنی تا چه زمانی حیران و سرگردان باشم، تکرار شده است.

التماسی دیگر

از اینجا باز لحن درخواست عوض می‌شود و جمله عَزِيْزٌ عَلَيَّ یعنی سخت است بر من شروع شده که این هم با تکرار گفته می‌شود که معنایش آن است که تو محرم راز ما، ملجأ و پناه مائی. سخت است برای من که همه را ببینم و تو را نبینم.

درخواستی با لفظی دیگر

از این پس درخواستمان صورت سؤال ملتزمانه به خود می‌گیرد که با لغت هل شروع می‌شود که به معنی آیا می‌باشد همانند اینکه آیا راهی هست که تو را ملاقات کنم که این کلمه هم از جمله تکراری‌های معنا دار این دعاست و در سایه این آیا گفتن‌ها دولت حقه امام معرفی می‌شود.

تا کی به تمنای وصال

چندین مورد از کلمه متی استفاده شده یعنی کی بناست ما به خواسته دلمان برسیم و آن وعده شیرین حق محقق شود. تا کی تشنه بمانیم تا از جویبار رحمت او سیراب شویم.

زبان عجز و استغاثه

پس از این ناله‌های دردناک با فریاد بلند می‌گوئیم: خدایا خودت به فریاد ما برس، فَأَعِثْ يَا غِيَاثَ الْمُسْتَغِيثِينَ و سپس دعای آخرین که معین کننده آن است که رواج همه‌ی کارها به اذن خدا و به دست با کفایت اوست که اللَّهُمَّ وَاقِمْ بِهِ الْحَقَّ، وَادْحِضْ بِهِ الْبَاطِلَ یعنی خدایا حق را بوسیله او جاری کن و باطل را بواسطه او از جریان بینداز و بر ما منت بگذار و دل او را با ما

نرم و از ما راضی فرما، نماز ما را بواسطه او قبول فرما، گناهان ما را بواسطه او بیامرزد، دعای ما را بواسطه او مستجاب کن، ارزاق ما را بواسطه او وسیع و فراوان فرما و حوائج ما را بواسطه او برآورده فرما... و ما را از حوض جدش سیراب نما که پس از آن هرگز

تشنه نشویم ای مهربان ترین مهربانان

بخش دوم

سؤالاتی درباره امام زمان
عجل الله تعالی فرجه و نجاته

می پرسند امام زمان در کجای قرآن نوشته است؟

جواب این است که بعضی از آیات در مورد بعضی موضوعات یا افراد تنزیلی است یعنی برای همان موضوع یا فرد نازل شده است و بعضی دیگر تأویلی است یعنی معنی باطنی آنها دلالت بر آن موضوع و یا فرد می کند، از جمله آیات به معنای اخیر آیه پنجم سوره قصص می باشد که می فرماید: **وَ تَرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ**؛ ما بر این اراده کردیم که بر مستضعفان منت گذاریم و آنها را پیشوایان و وارثان روی زمین قرار دهیم.

ظاهر این آیه مربوط به موسی و فرعون است ولی معنی باطنی و یکی از مصادیق بارزش حکومت امام زمان عجل الله تعالی فرجه است که امیرمؤمنان علیه السلام فرمود: منظور از مستضعفان ما خاندان هستیم خداوند مهدی این خاندان را می فرستد و آنها را عزت می دهد و دشمنانشان را دلیل و خوار خواهد کرد.^۱

در سوره های دخان آیه ۴ و آل عمران ۸۳ و اسراء ۳۳ و انبیاء ۱۰۵ و نور ۵۵ و قصص ۵ و زمر ۶۹ و زخرف ۲۸ و ق ۴۱ و ذاریات ۲۳ و حدید ۱۷ و فجر ۴ اشاره به ظهور حضرت شده است.

می پرسند آیا اعتقاد به امام زمان عمومی است؟

جواب این است که آری نه تنها شیعیان و مسلمانان بلکه ادیان دیگر هم معتقدند که مصلح جهانی خواهد آمد و به ناسامانی دنیا سامان خواهد داد، در قرآن هم به این عمومیت انتظار اشاره شده است.

و لَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا
عِبَادِي الصَّالِحُونَ.^۱

در کتاب زبور بعد از تورات نوشتیم بندگان شایسته‌ام وارث حکومت زمین خواهند شد.

این طرز تفکر و عقیده در کتب هندوها در تورات و انجیل و در میان مصری‌ها و چینی‌ها و حتی غربی‌ها موجود است و آنان نیز منتظر منجی هستند و حضرت عیسی (علیه السلام) در پاسخ به عده‌ای مسئله انتظار و حاکمیت صالحان را در حدیث مفصلی توضیح داد.^۲

(۱) انبیاء ۱۰۵

(۲) تاریخ انبیاء ص ۷۳

می پرسند سن غیر متعارف امام چگونه است؟

جواب می‌دهیم، اولاً از نظر طول عمر محال نیست و می‌گویند انسان باید ۳۰۰ سال عمر کند و اینکه کمتر عمر می‌کند به خاطر نوع تغذیه محیط زندگی است که خودمان اتخاذ کرده‌ایم و می‌گویند در همین جهانی که ما زندگی می‌کنیم؛

حضرت سلیمان ۷۱۲ سال عمر کرد

لقمان حکیم ۴۰۰ سال یا ۴۰۰۰ سال

حضرت آدم ۹۳۰ سال

و حضرت نوح ۲۵۰۰ سال زندگی نمود.

گاهی نیز دربارهٔ کوچک بودن سن امام زمان علیه السلام در هنگام قبول امامتش سؤال می‌کنند که جوابش این است که این کار درباره دو سه امام قبلی و برخی از انبیاء الهی محقق شده و جوابش هم قدرت لا یزال الهی است و هم تحقق این قدرت در مورد حضرت عیسی و حضرت یحیی اتفاق افتاده است که در آیات ۱۲ و ۳۰ از سوره مبارکه مریم تفصیل و تفسیرش آمده است.

می پرسند دجال کیست و سفیانی کدام است؟

در آستانه قیام مهدی موعود افراد کذاب و دروغوی فراوانی پیدا می‌شوند که دو تا از آن افراد دجال و سفیانی‌اند که سفیانی از نسل ابوسفیان است اینها در شام و فلسطین پرچمی بر می‌دارند و مخالفت می‌کنند.

سفیانی از نسل پلیدان تاریخ و دجال حيله گری مرموز است دجال پس از درگیری با لشکر امام زمان علیه السلام به دام می‌افتد و در محله کناسه کوفه به دار مجازات آویخته می‌شود.

دجال از ادعای پیامبری و امامت می‌گیرد و به جادوگری و خدعه نیز پناه می‌برد و پیروانی از اراذل و اوباش دارد سفیانی در چهره، مقدس نمائی نکبت، ذکرش یارب یارب است و کارش گول زدن مردم او از نسل عتبه بن ابوسفیان می‌باشد. او با سپاه خود وارد دمشق می‌شود دو لشکر دارد یکی از این دو را به سوی کوفه و دیگری را به طرف مدینه می‌فرستد. لشکری به کوفه و بغداد فرستاده چند روز قتل و غارت می‌کنند و جمعیتی که به سمت مدینه فرستاده اینان نیز در مدینه سه روز به قتل و غارت می‌پردازند و سپس برای رویارویی با یاران امام زمان علیه السلام به سوی مکه رهسپار می‌شوند و در منطقه‌ای به نام بیداء به امر الهی و غضب پروردگار گرفتار شده به زمین فرو می‌روند^۱ سرانجام حضرت مهدی و سپاهیان‌ش پس از دیگری با سپاه سفیانی بر آنها پیروز می‌شود.

می پرسند امام در مقابل دنیای قدرتمند چه می کند؟

در پاسخ می گوئیم:

اولاً: ریشه این قدرت‌ها در دست مسلمانان است و یک چهارم جمعیت جهان مسلمانند و روزی که این جمعیت بزرگ با هم باشند دنیا در برابرش کوچک جلوه می کند.

ثانیاً: دولت‌ها با ستمی که به مردم خودشان می کنند از قدرت واقعی می افتند و طبل تو خالی می شوند به قول قرآن مجید خانه‌هایشان همچون خانه عنکبوتی می شود و چه بسا همه آنها مانند شوروی که یک زمان ادعای حاکمیت بر نیمی از دنیا را یدک می کشید و متلاشی شد متلاشی شوند.

اگر مسلمانان با هم اتحاد کنند دارای پناهگاه کشور مستقل هستند و هم اکنون در دنیا رأی بالائی دارند که هیچ منطقه‌ای از دنیا چنین رأی بالائی ندارد به علاوه که یک رشته‌ی وصلی همچون جبل الله دارند که با یک ندا در مکه جمع و در نماز جمعه اجتماع و در صفوف نماز جماعت با هم می باشند.

از نظر قدرت جغرافیائی خلیج فارس و تنگه هرمز و دو طرف کانال سوئز مناطق سوق الجیشی مهمی هستند که شاه‌رگ حیاتی بسیاری از کشورهای قدرتمند در دست مسلمانان است عبور از اقیانوس هند بدون اجازه مسلمانان

ممکن نیست. به واقع اگر یک روزی مسلمانان دست بدست هم بدهند شریان حیاتی دنیا را دست دارند.

از نظر اقتصادی نیز مسلمانان چهل درصد سهم اوپک را در اختیار دارند. هم اکنون ژاپن با همه ادعایش از نظر اقتصادی به دنیای اسلام وابسته است که اگر همین جهان اسلام نازی کند در هم فرو می ریزد!^۱

روزگار ظهور امام زمان عجل الله فرجه روزگاری که درک مردم بیشتر شده و از طرفی از ظلم و ستم به تنگ آمده و بدنبال راه حل و منجی می گردند آنگاه است که جدی بدنبال چراغ روشن در این تاریکی به دنیا می گردند و به لشکر نجات بخش امام زمان عجل الله فرجه ملحق می شوند و همه ی این امکاناتی که اشاره شده را صرف همین راه می کنند. انشالله.

---

(۱) زندگانی چهارده معصوم ج ۱۴

می پرسند مسئله ۳۱۳ نفر چیست؟

دوستان به صورت سؤال و دشمنان از روی طعنه می گویند شما برای ظهور امام زمان منتظر سیصد و سیزده نفر هستید یعنی این مقدار هم افراد خوب و واجد شرایط رکابداری امام زمان را ندارید؟!

جواب این است که حدیثی که بحث این عدد را مطرح کرده یک حدیث نیست بلکه دهها حدیث است به حدی است که می گویند به تواتر معنوی رسیده و باور آن همگانی است. در تفسیر آیه هشتاد از سوره مبارکه هود آمده است که: حضرت لوط به قوم سرکش و گناهکار خود گفت:

لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ^۱

ای کاش در برابر شما قدرتی داشتم یا تکیه گاه یا پشتیبان محکمی در اختیار من بود آن گاه می دانستم با شما گمراهان چه کنم. امام صادق علیه السلام فرمود منظور از قوه در این آیه همان قائم علیه السلام است و منظور از رکن شدید پشتیبانی ۳۱۳ نفر از

یاران او هستند.^۱

یا در حدیثی از امام سجاد (علیه السلام) سؤال می شود که هنوز ۳۱۳ نفر آماده کمک به امام زمان نشده اند؟

حضرت فرمود: آن ۳۱۳ نفر شرایط ویژه ای دارند مثلا وقتی که حضرت ظهور می کند و در مکه مسلمین را به سوی انقلاب خودش دعوت می کند عده ای کمر به قتل او می بندند و جمعی از این ۳۱۳ نفر بیا می خیزند.

امام صادق (علیه السلام): گویا امام قائم (علیه السلام) را بر بالای منبر کوفه می نگریم که یاران مخصوصش یعنی همان ۳۱۳ نفر به تعداد جنگجویان مسلمان جنگ بدر اطرافش را گرفته اند این یاران پرچمداران و حاکمان بر مردم در زمین از جانب خدایند.^۲

و مخفی نماند که در میان این عده ۳۱۳ نفر به نقلی ۵۰ نفر از زنان هستند که صد البته زنانی با شرایط ویژه این لشکر مقدس.^۳

(۱) تفسیر برهان ج ۲ ص ۲۲۸

(۲) بحار ج ۵۲ ص ۳۲۶

(۳) بحار ج ۵۲ ص ۱۷۱

می پرسند رحلت حضرت چگونه است؟

از آنجا که امام مجتبیٰ (علیه السلام) فرمود: **مَا مِنَّا إِلَّا مَسْمُومٌ أَوْ مَقْتُولٌ**^۱؛ از ما ائمه نیست کسی مگر اینکه یا با شمشیر یا زهر جفا کشته می شویم.

و به گواهی تاریخ تمامی امامان تا امام حسن عسکری (علیه السلام) با شمشیر یا با زهر شهید شدند حضرت مهدی (علیه السلام) نیز شهید خواهد شد.

در مورد نوع شهادت حضرت شواهد خاصی در دست نیست فقط در حدیثی گفته شده که امام پس از هفتاد سال حکومت به دست زنی به نام سعیده که شرائط خاصی در صورت دارد شهید می شود.

همچنین می پرسند امام چه مدت حکومت می کند؟

جواب اینکه روایات در این باب مختلف و فراوان است از جمله آنکه ۷ سال و بیست سال و حتی ۳۰۹ سال به اندازه خواب اصحاب کهف را گفته اند.^۲

(۱) الامام الهدی ص ۳۸

(۲) اثباه الهدی ج ۷ ص ۱۷۹

می پرسند سید حسنی و نفس زکیه کیست؟

سید حسنی؛ او جوانی خوش سیماست که از طرف دیلمان گیلان خروج می نماید او از نسل امام مجتبی (علیه السلام) و از شیعیان خالص ائمه (علیهم السلام) است او کسی را به سوی خودش دعوت نمی کند. او زمانی خروج می کند که ظلم و فساد همه جا را فرا گرفته. این سید بزرگوار با فریادی بلند مردم را به یاری می طلبد و مردم را به دین دعوت می نماید. لبیک گویان به او سخنش را می پذیرند و بر اهل ظلم و ستم و طغیان پیروز می شوند و بالاخره با لشکر فراوان خود در کوفه به یاران امام زمان (علیه السلام) ملحق می شود.^۱

نفس زکیه؛ او جوانی پاک از آل رسول (صلی الله علیه و آله) است حضرت مهدی (علیه السلام) او را برای ابلاغ پیام خود به مکه اعزام می کند و او هم این مأموریت را به خوبی انجام می دهد دشمنان به او حمله می کنند و بدون هیچ گناهی در بین رکن و مقام سر از بدنش جدا می کنند. پس از پانزده روز از این حادثه دلخراش حضرت مهدی (علیه السلام) قیام می کند. او را محمد بن حسن هم نام برده اند.^۲

(۱) بحار ج ۵۳ ص ۱۰

(۲) بحار ج ۵۲ ص ۱۹۲

می پرسند ماجرای جزیره خضراء چیست؟

مردی از ساکنان اندلس (اسپانیای امروز) داستان مفصلی از خودش نقل می کند از این قرار که:

در اندلس مریض بودم خوب شدم از افرادی پرسیدم شما که با کشتی عازم هستید به کجا می روید؟ او گفت: به نزدیک جزیره خضراء و من که علاقه زیادی به دیدن آن جزیره داشتم با کشتی به همراه آنها رفتم پس از چندین روز به آنجا رسیدم که ماجرایش مفصل است.^۱

جزیره ای است بر اساس نقلها دارای آبی سفید و از رموز و اسرار آن اینکه کشتیها و قایقهای که به آن سرزمین می رسند ناپدید می شوند.

در بعض روایات هم وقتی از محل سکونت امام زمان می پرسند می گویند امام در جزیره ای زندگی می کند. لذا آن جزیره دارای اسرار یعنی جزیره خضراء را به محل سکونت امام زمان (علیه السلام) تطبیق داده اند و نهایتاً گفته اند این شاید همان مثلث برمودا است.^۲

البته برخی از بزرگان صحت این داستان را مورد تردید قرار داده اند.

(۱) بحار ج ۵۲ ص ۱۵۹

(۲) زندگانی چهارده معصوم ص ۱۴

می پرسند آیا احادیث مهدویت فقط قول شیعه است؟

جواب: برخی از اهل سنت بدلیل ندانستن و عدم مطالعه فکر کرده اند که فقط از ناحیه شیعه است که مسائل انتظار حضرت مهدی موعود نقل یا نستجیر بالله جعل شده است! که این از روی کمال بی اطلاعی و گاهی کمال بی انصافی است.

علی بن مدینی می گوید: اگر روایات اهل کوفه به جهت تشیع ترک شود کتابها ضایع شده و مذهب از هم خواهد پاشید.^۱

همو می گوید: مدار در روایات حضرت مهدی بر کسانی که منسوب به تشیع هستند نیست یعنی چه بسیار کسانی که هیچ نسبتی به تشیع ندارند ولی در عین حال این احادیث را نقل کرده اند او نیز می گوید: تا اینجا به دست آمده که بیشتر روایات ثابت در امر حضرت مهدی علیه السلام در سندهایش فرد شیعی وجود ندارد و روایاتی که این چنین است غالباً شواهدی از طرف دیگر دارد لذا شبهه از این جهت زایل می گردد.

(۱) المهدی المنتظر ص ۳۸

می‌پرسند دلیل وجود حدیث مجهول در مهدویت چیست؟

- ۱- تعمد در مخفی نگهداشتن روایان حدیث مهدویت
  - ۲- سانسور سیاسی در باب روایات حضرت مهدی علیه السلام
  - ۳- کم پرداختن ارباب رجال شناسی به این گونه روایات بدلیل تأییدات عقلی و قرآنی
  - ۴- مربوط نبودن این مسئله به فروع دین
- در عهد امام عسکری علیه السلام روایانی به صورت ناشناس زندگی می‌کردند و حتی جرأت نداشتند نامشان را به کسی بگویند و یا اینکه نام مستعار برای خود انتخاب می‌کردند.
- امام عسکری علیه السلام عصائی را به شخص امینی داد که بدست عمری نایب خاص امام برساند می‌گوید در بین راه عصا شکست دیدم در وسط عصا نامه یا نامه‌هائی است!
- امام عسکری علیه السلام می‌خواست به دیدار جمعی که در انتظارش نشسته بودند برود قبلاً نامه‌ای نوشت که وقت ورود نگاه تندی نکنید و به من سلام نکنید^۱
- مرحوم اردبیلی فرمود: هر حدیثی که از رجل نقل شده منظورش امام حسن عسکری علیه السلام است (جامع الرواه ج ۲ ص ۴۶۲)

می‌پرسند آیا عقیده به حضرت مهدی عج عقیده‌ای شرقی است؟

جواب: اولاً انتظار فرج عقیده همه ادیان و مکاتب است. ثانیاً: عقیده‌ای فطری است و شرقی و غربی ندارد. ثالثاً: این عقیده مطابق قرآن و روایات و اجماع مسلمین است و مکاتب فلسفی و غیر فلسفی به آن پایبندند. برتراندراسل فلیسوف انگلیسی:

عالم در انتظار مصلحی است که تمام عالم را یکپارچه کرده و آنان را تحت یک پرچم و یک شعار آورد.^۱

انشتاین صاحب نظریه نسبیت می‌گوید:

روزی که صلح و صفائی تمام عالم را فرا گیرد و مردم با دوستی و برادری با یکدیگر زندگی کنند چندان دور نیست.^۲

(۱) تاثیر علم بر اجتماع ص ۵۶

(۲) مفهوم النسبیت ص ۲۵

می پرسند واقعا بشر احتیاج به کمک غیبی دارد؟

جواب: گفته اند منشأ انحرافات بشر تنها نادانی نیست تا با پیشرفت علمی آن انحرافات بر طرف شود بشر گرفتار غرایز مہار نشده ای همچون شهوت، غضب، جاہ طلبی، و نفس پرستی و... می باشد. و پیشرفت علمی امروز نه تنها آنها را علاج نکرده بلکه از دشمن ترین دشمنان شده است و دزدان را چراغ بدست کرده و مسلم است که گزیده تر کالا را می برند. بزرگان گفته اند: علم ابزاری برای هدف است نه تشخیص دهنده هدف.

برترانداراسل می گوید:

زمان حاضر زمانی است که در آن حسّ حیرت توأم با ضعف و ناتوانی همه را فرا گرفته است می بینیم به طرف جنگی پیش می رویم که تقریباً هیچ کس خواهان آن نیست، جنگی که همه می دانیم قسمت اعظم نوع بشر را به دیار نیستی خواهد فرستاد.^۱

---

(۱) امیدهای نو ص ۲

ویل دورانت می گوید:

ما از نظر ماشین توانگر شده‌ایم و از نظر مقاصد فقیر.^۱

شهید مطهری رحمته الله علیه می گوید:

این اندیشه بیش از هر چیز مشتمل بر عنصر خوش
بینی نسبت به جریان کلی نظام طبیعت... و طرد عنصر بدبینی
نسبت به پایان کار بشریت است.^۲

---

(۱) لذات فلسفه بخش دعوت

(۲) قیام و انقلاب مهدی ص ۷

می پرسند فلسفه امام غایب چیست؟

جواب: اولاً خداوند وعده پیروزی دین اسلام را در آخرالزمان بر کلیه ادیان داده است: **لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ**^۱.

ثانیاً: خدا با تغییر روحیات مردم، نعمت‌ها را تغییر می‌دهد گاهی نعمت را از آنان سلب و گاهی مشمول وفور نعمتشان می‌کند. خدا در این عالم پدیده بزرگ امامت را به مردم داد و آنان قدر نشناختند خداوند هم آنان را به خاطر اعمال بدشان از این نعمت بزرگ محروم کرد تا زمانی که بار احساس نیاز کرده و خود را آماده کنند آن گاه نعمت امامت امام زمان عجل الله تعالی فرجه را خواهد فرستاد.

ثالثاً: کارها و حوادث بزرگ، احتیاج به آماده شدن دارد و امر خطیر فرج، امر مهمی است و باید جامعه و مردم آماده باشند تا بتوانند در تحت لوای امام زمان عجل الله تعالی فرجه کمک و مساعدت کنند و عالم را اداره کنند آری دین غالب احتیاج به رهبری غالب و ملتی مهیا و جان بر کف دارد.

رابعاً: به نقل علماء شیعه و سنی، رسول خدا صلی الله علیه و آله نام امامان دوازده گانه را که دوازده نفر می‌باشند را فرموده است و آن دوازدهمی که تاکنون نیامده است در پس ابر غیبت است

تا روز اذن الهی.

خامساً: از روایات و دلائل عقلی این چنین استفاده می‌شود که بقای امام معصوم و حجت خدا بر روی زمین تا روز قیامت امری ضروری است. از امام صادق علیه السلام پرسیدند آیا می‌شود که روزی زمین از حجت خالی باشد؟ حضرت فرمود: اگر زمینی بدون امام باقی نماند دگرگون خواهد شد؛ **لَوْ بَقِيَتِ الْأَرْضُ بِغَيْرِ إِمَامٍ لَسَاخَتْ**.^۱

سادساً: از ترس کشته شدن، زیرا انبیاء و ائمه زیادی را کشته اند، قبل از امام زمان علیه السلام سیزده حجت خدا را شهید کرده‌اند لذا باید به امر الهی این بزرگوار برای روز نیاز زنده بماند که هم فیض در زمان غیبتش به مردم برسد و هم روز موعود ظهور کند و به فریاد کل بشریت در بند برسد. زراره یکی از شاگردان امام صادق علیه السلام از امام ششم علت غیبت قبل از ظهور را پرسید حضرت فرمود: **يَخَافُ عَلَى نَفْسِهِ الذَّبْحَ**؛ زیرا از قتل بر جان خود می‌ترسد.^۲

(۱) کافی ج ۱ ص ۱۷۹

(۲) کمال الدین ج ۲ ص ۴۸۱

می‌پرسند نظر علماء اهل سنت در مورد حضرت مهدی علیه السلام چیست؟

جواب: واضح است که علماء اهل مطالعه و انصاف اهل سنت نه تنها انتظار را قبول دارند درباره آن و مسأله مهدویت کتاب نوشته‌اند که در اینجا به نقل قول برخی از آنان اشاره می‌کنیم:

در کتب پر آوازه اهل سنت مانند مستدرک حاکم و مسند احمد حنبل از ابو سعید خدری نقل شده است که:

قیامت بر پا نگرود تا زمین از ظلم و دشمنی انباشته گردد. سپس فردی از اهل بیتم قیام کند و آن را از عدل و داد پر نماید، همان گونه که از ظلم و ستم انباشته شده است.^۱

در کتاب‌های مهم اهل سنت سنن ترمزی و سنن ابی داوود که از کتب مهم آنان است از پیامبر روایت کرده‌اند که:

دنیا پایان نگیرد تا مردی از اهل بیتم که همنام من است حاکم عرب گردد.^۲

در کتاب سنن ابی داوود آمده است که:

ام سلمه فرمود: رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: مهدی از عترت

(۱) حلیه الاولیاء ج ۵ ص ۷۵

(۲) سنن ترمزی ج ۹ ص ۷۴

من است و از فرزندان فاطمه^۱
 در کتاب سنن این ماجه آمده است که رسول خدا ﷺ فرمود:
 اگر از دنیا جز یک روز باقی نباشد خدای عزوجل آن روز
 را طولانی گرداند تا مردی از اهل بیتم به حکومت رسد.
 در کتاب سنن ابی داوود از ام سلمه آمده است که شنیدم
 رسول خدا ﷺ می فرمود:

مهدی از عترت من است و از فرزندان فاطمه^۲.
 ابو ایوب انصاری از قول رسول خدا ﷺ نقل می کند که فرمود:
 مهدی ﷺ این امت از این دو حسن و حسین علیهما السلام زاده
 می شود.^۳

---

(۱) صحیح ابو داوود ج ۴ ص ۸۰۷

(۲) صحیح ابو داوود کتاب المهدی ج ۴ ص ۸۰۷

(۳) ذخائر العقبی ص ۱۳۶

می پرسند دلیل ایستادن به احترام حضرت چیست؟

در دوران غیبت مردم به عنوان سربازان پادگانی که می خواهد به فریاد دنیا برسند با حضور فرمانده این پادگان بلند می شود و احترام می کنند که این حرمت نهادن هم سفارش ائمه علیهم السلام است.

حاجی نوری می نویسد: روزی در مجلس امام صادق علیه السلام جمعی نشسته بودند تا نام مبارک حضرت مهدی علیه السلام به میان آمد حضرت تمام قد ایستادند.^۱

در عیل خزاعی ایباتی را که سروده بود برای امام رضا علیه السلام قرائت می کرد تا نام حضرت مهدی علیه السلام را گفت امام هشتم علیه السلام از جای برخاست.^۲

در جای دیگری آمده است که در محضر امام رضا علیه السلام نام امام زمان علیه السلام برده شد حضرت از جای برخاست و دو دست مبارکش را روی سرش گذاشت و گفت: اللَّهُمَّ عَجِّلْ فَرَجَهُ وَ سَهِّلْ مَخْرَجَهُ.^۳

(۱) نجم الناقب ص ۴۴۴

(۲) منتخب الاثر ص ۵۰۵

(۳) منتخب الاثر ص ۵۰۵

گفته‌اند وقتی شیعه در زمان غیبت نام امام زمان را می‌برد
حضرت نگاه مهربانانه‌ای به او می‌کند لذا به احترام این نگاه باید
راست قامت ایستاد و احترام نمود و دعا کرد.^۱

می پرسند آیا غیبت در دوران انبیاء سابقه دارد؟

دوری حجت خدا از مردم مسئله تازه‌ای نیست بلکه این سیره بنا به مصالحی آن هم در مواقعی در دوران زندگی انبیاء الهی نیز صورت گرفته است از جمله:

۱- حضرت موسی علیه السلام:

حضرت موسی بن عمران از شهر مصر به مدت زیادی به طرف مدائن رفت و در آنجا در نزد شعیب پیامبر به سر می‌برد.^۱

۲- حضرت الیاس علیه السلام:

این پیامبر بزرگوار الهی به مدت هفت سال از قومش کناره گرفت و در صحراها زندگی کرد.^۲

۳- حضرت صالح علیه السلام:

این بزرگوار مدتی از قومش غایب شد او هنگام غیبت پیره مردی بود و وقتی به میان قومش بازگشت او را نمی‌شناختند.

۴- حضرت ادريس علیه السلام:

این بزرگوار به خاطر دعوا و مشاجره‌ای که با جباران زمانش داشت مدت بیست سال از قومش فاصله گرفت و در

(۱) کمال الدین ج ۱ ص ۲۴۸

(۲) قصص راوندی ص ۲۴۸

کوهها و غارها به سر می‌برد.

۵- حضرت ابراهیم (علیه السلام):

این پیامبر بزرگ الهی مدتی از ابتدای ولادت تا سال‌ها و مدت زیادی مخفی بود و امر خود را مخفی نگه می‌داشت تا آنکه او را مأمور ابلاغ رسالتی بزرگ فرمود.^۱

۶- حضرت دانیال پیغمبر (علیه السلام):

او را گفته اند به مدت ۹۰ سال از میان امتش غایب و اسیر دست بخت النصر بود و پیروانش همواره در انتظارش به سر می‌بردند.^۲

۷- حضرت عیسی (علیه السلام):

این پیامبر نامدار تاریخ دو نوع غیبت داشت یکی از آنها به مدت ۱۲ سال در سرزمین شام و مصر و دیگر زمانی که می‌خواستند او را به دار بیاویزند تاکنون که قریب دو هزار سال است در غیبت به سر می‌برد.^۳

(۱) کمال الدین ج ۱ ص ۱۳۸

(۲) کمال الدین ج ۱ ص ۳۸۵

(۳) غیبت کبری ص ۲۶

می پرسند چرا از محضر امام زمان علیه السلام محرومیم؟

امام زمان علیه السلام امام همه عالم است و همچون خورشیدی برای عالی و دانی می درخشد و انرژی می دهد، او نیامده است که غائب باشد او فرزند علی است همان علی ای که در ظهر گرم عراق هم در کوچه ها می گشت تا اگر نیازمندی است به رهبرش نزدیک باشد و اگر مشکلی دارد توسط امامش حل شود.

او هم اکنون هم که غایب است لحظه ای از فکر ما غافل نیست و به شعیانش دعا می کند. آری سایه او بر سر ماست ولی این که چرا ما محرومیم را باید از خودمان بپرسیم. هم اکنون اگر موانع را از سر راه خودمان برداریم همانند بسیاری از کسانی که به دیدار او نائل شده اند نائل می شویم، آری آنگاه به ما اجازه می دهند که در وجودمان سختی ایجاد کنیم، اندکی او را بشناسیم، و اندکی هم خودمان را بشناسیم که اگر این مهم حاصل شد به قول ظریفی احتیاج به دویدن دنبال او نیست او به دیدارمان می آید زیرا این سیره ی پدرانش بوده، این سیره، سیره پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله هم بوده است.

می پرسند چرا اگر ببینیم، امام را نمی شناسیم؟

وضع ارادت ما به امام زمان علیه السلام همان ارادت به دیگر امامان و به اهل بیت رسول الله صلی الله علیه و آله است فرقی شرائط خاص این زمان با زمان ائمه دیگر است. اصل وجود امام فیض است و مردم هم بدنبال فیض هستند و این همان مردم مشتاقند که همواره چه در حضور و چه در غیاب فیض می برند. چه او را در زمان دیدن، بشناسند یا نشناسند از عنایات آن بزرگوار بهره می برند لکن بنا بر مصالح روزگار گاهی می بینند و می شناسند و گاهی هم می بینیم و نمی شناسند! وقتی می گوئیم او در ملاقاتش رفع گرفتاری می کند در ملاقات بدون شناخت هم مقصود حاصل شده است و باید دانست که دیدن و نشناختن مناسب اصل فلسفه غیبت است زیرا در این زمان جریان غیبت کلی امام، برقرار است.

می پرسند چرا نمی توانیم به حضورش برسیم؟

امام زمان علیه السلام در جامعه‌ی ما حضور دارد ولی هنوز ظهور ندارد و علت عدم ظهور هم خود ما هستیم.

در اینجا به دو سه دلیل برای موضوع فوق اشاره می‌کنیم:
 اولاً: کسی نگفته که ما نمی‌توانیم به حضورش برسیم کما اینکه بسیاری از خوبانی که زمینه‌ای در خود فراهم کرده‌اند از تبار ما بودند و به محضرش شرفیاب شدند، علی بن مهزیار اهوازی تافته جدا بافته‌ای نبود ولی زمینه لیاقت دیدار را فراهم کرد و بیست سفر عاشقانه هم به مکه داشت تا سه روز به او ملاقات دادند و به وصال محبوبش رسید.

ثانیاً: ما در یک امتحان سختی گرفتاریم که باید داغ فراغ را به شانه بکشیم تا زمان هجران ما به سر آید.

ثالثاً: ما هنوز احساس تشنگی واقعی در جامعه نمی‌بینیم آن روزی که همگان با این عطش آشنا شوند به دنبال آب گوارای ظهور حضرت خواهند رسید.

رابعاً: ما هنوز امام شناس واقعی نشده‌ایم وقتی آقایمان را بدرستی نشناسیم پس که را صدا می‌زنیم باید پس از دیدن تاریکی‌های مخوف محتاج نور بودن را از دل ناله کنیم آن گاه در پایان شب سیه سفیدی‌اش لذت بخش می‌شود.

خامساً: ما باید آمادگی پذیرائی را در خود و خانواده و جامعه ایجاد کنیم باید برای آمدن این مهمان جارو کنیم و جامعه را از لوث ناپاکی‌ها پاک کنیم. گردگیری کنیم برای استقبال از چنین مهمانی باید لباس درخور، خانه‌ای در خور و دلی درخور ایجاد کنیم.

می پرسند چه کسانی به حضورش رسیده‌اند؟

اولاً: همچنانکه گذشت زمینه‌ی رسیدن به محضر امام بدست خود ماست او لطف محض و نماینده‌ی فیض محض خداست و بنای محروم کردن مردم از دیدار و ملاقات را ندارد پس عیب از ماست.

از جمله کسانی که این عیب را برطرف کرده‌اند بعضاً به کرات به محضرش رسیده‌اند علماء مشهوری هستند که تقریباً مردم با نام آنها آشنايند:

۱- سید مهدی بحر العلوم رحمته الله:

او که در حرم امیرالمؤمنین علیه السلام چهره ملکوتی امام زمان که مشغول قرائت قرآن بود را دید و این شعر را زمزمه کرد:
چه خوش است صوت قرآن ز تو دلربا شنیدن
به رخت نظاره کردن سخن خدا شنیدن

۲- مقدس اردبیلی رحمته الله:

او را که شاگردش در یک شب تاریک همراهی کرد و به حرم امیرش یعنی امیرمؤمنان علیه السلام رفت و سلام کرد و جواب شنید و سپس به اشاره مولایش سؤالات فقهی خود را از حضرت مهدی علیه السلام که آن شب میهمان حرم مطهر امام علی علیه السلام بود پرسید و وقتی این کار افشاء گردید با تعهدی که

گرفت فرمود آری این کار کراراً اتفاق می‌افتد.

۳- علامه حلّی رحمته الله علیه

آری همو که وقتی در زمان او کتابی علیه شیعه امامیه نوشته‌اند کتاب را با التماس یک شبه قرض می‌گیرد تا ردیه‌ای بر آن بنویسد امام عصر به صورت میهمان بر او وارد شده و وقتی خستگی او را می‌بیند کمکش کرده کتابش را برایش می‌نویسد و او که خوابش می‌برد صبح نگاه می‌کند و می‌بیند که کتابش نوشته شده و در آخر آن با یک امضاء زیبا مزین شده که: کتبه الحجة بن الحسن^۱.

---

(۱) مستمسک العروه الوثقی ج ۱۴ ص ۳۵۲

می پرسند علت تأخیر ظهور چیست ؟

جواب این است که: اولاً مردم باید به مفهوم عدلی که امام می خواهد پیاده کند آگاه شوند و از صمیم دل آنرا از خدا بخواهند.

ثانیاً: خواسته مردم برای اجرای عدالت فقط صرفاً زبانی نبوده بلکه با تمام جان خواهانش شوند که این میوه درخت معرفت است و بعد از دیدن بی عدالتی های فراوان محقق می شود.

ثالثاً: مردم علاوه بر شعور فرهنگی که لازمه تشکیل حکومت جهانی است از حیث تکنیک و صنعت هم پیشرفت کنند و بازوی توانای رهبر جهانی باشند.

رابعاً: کار اصلاح جهان از دیگری ساخته نباشد، همگان شعارهای خود را داده و وارد میدان عمل شده باشند و بدانند که کار اصلاح جهانی فقط از طریق رهبر قدرتمند جهانی حل می شود و بس و آن زمان هنوز نرسیده است.

خامساً: باید مردم امام شناس شوند و به علم و قدرت امام پی برده باشند تا آن موعود معهود به اذن خدا ظهور کند.

می پرسند آیا طول عمر امکان عملی دارد؟

جواب: بعد از اینکه ثابت شد که طول عمر از نظر علمی ثابت شده است، یعنی اگر امکان یک زندگی سالم مهیا شود دانشمندان گفته عمر میزان خاصی ندارد.

در اینجا می‌خواهیم پاسخ این سؤال که آیا از نظر عملی هم طول عمر امکان دارد یا نه و یا این که نمونه‌هایی از عمرهای طولانی را سراغ دارید را بدهی؟ که باید گفت: آری در هر عصری معمرینی بوده و اکنون نیز کسانی که عمری از دیگران طولانی‌تر دارند وجود دارند.

ما در قرآن که مستندترین مدرک است درباره عمر حضرت نوح مدت ۹۵۰ سال را داریم که می‌گویند این فقط دوران پیامبری ایشان است و اصل عمرشان بیش از اینهاست. و در همین قرآن درباره زنده بودن حضرت عیسی مسیح آیاتی داریم.^۱

محمد بن یوسف گنجی شافعی می‌گوید:

هیچ امتناعی در بقاء وجود مهدی نیست به این دلیل که عیسی، الیاس، و خضر از اولیاء خدا و شیطان ملعون از

دشمنان خداوند باقی بوده و عمر طولانی دارند و اینان به کتاب و سنت بقاء عمرشان به اثبات رسیده است، و علماء نیز بر این مطلب اتفاق نظر دارند ولی در جواز آن در مورد مهدی اشکال می‌کنند!^۱

در قرون گذشته بر اساس نقل تواریخ صحیح افرادی دارای عمرهای طولانی‌تر از دیگران فراوان بوده‌اند که به افرادی در قرون مختلف اشاره می‌کنیم:

- ۱- درباره عمر حضرت ابراهیم خلیل الله می‌گویند: ۲۰۰ سال یا ۱۷۵ سال عمر نموده‌اند.
- ۲- حضرت اسماعیل ذبیح الله (علیه السلام) را ۱۳۷ سال گفته‌اند.
- ۳- حضرت یوسف (علیه السلام) ۱۲۳ سال
- ۴- حضرت یعقوب (علیه السلام) ۱۴۷ سال
- ۵- حضرت موسی (علیه السلام) ۱۳۰ سال
- ۶- سلمان فارسی ۴۰۰ سال
- ۷- سام فرزند نوح (علیه السلام) ۶۰۰ سال
- ۸- حضرت آدم (علیه السلام) ۹۳۰ سال
- ۹- حضرت شعیب (علیه السلام) ۹۱۲ سال

---

(۱) کفایه الطالب

۱۰- بخت النصر ۱۵۰۷ سال و پنجاه روز^۱

۱۱- حضرت نوح علیه السلام ۲۵۰۰ سال

۱۲- لقمان حکیم ۴۰۰۰ سال^۲.

دانشمندان و اطباء در خصوص عوامل مؤثر در طول عمر انسان به مواردی اشاره کرده‌اند برخی از آن عوامل از این قرارند: اطمینان و اعتماد روحی، عامل وراثت، عامل تغذیه، کم خوراکی، عامل محیط، نوع کار، هوای آزاد، پیاده‌روی، هدفدار بودن زندگی، تنظیم خواب و بیداری، و...^۳

(۱) اخبار الدول

(۲) امامت و غیبت ص ۷۴

(۳) اولین دانشگاه و آخرین پیامبر ج ۲ ص ۲۴۱

می پرسند از نشانه‌های دوران غیبت چیست؟

در علامات و نشانه‌های دوران غیبت امام زمان (علیه السلام) گفته‌اند فساد و گناه زیاد می‌شود و افراد مؤمن کم و به عنوان نمونه از صد نوع فساد عده‌ای که در آن زمان اتفاق خواهد افتاد نام برده‌اند. امام صادق (علیه السلام) اوضاع آخر الزمان و وضعیت دوران غیبت را برای یکی از اصحاب بزرگوارش توضیح می‌دهد که در اینجا فهرست وار به برخی از آنها نیز اشاره می‌کنیم:

۱- ظهور فساد در همه جا:

رَأَيْتَ الشَّرَّ ظَاهِرًا لَّا يُنْهَىٰ عَنْهُ؛ بدی‌ها علنی می‌شود و

کسی هم از آن جلوگیری نمی‌کند.

۲- صله رحم کم می‌شود:

رَأَيْتَ الْأَرْحَامَ قَدْ تَقَطَّعَتْ؛ پیوند خویشاوندی قطع می‌شود.

۳- احترام بزرگترها از بین می‌رود:

رَأَيْتَ الصَّغِيرَ يَسْتَحْقِرُ بِالْكَبِيرِ؛ کوچک‌تر حرمت بزرگان

نمی‌گذارند.

۴- بیدادگری زیاد می‌شود:

رَأَيْتَ الْجَوْرَ قَدْ شَمَلَ الْبِلَادَ؛ ستمکاری فرارگیر می‌شود.

- ۵- تملق زیاد می شود:
رَأَيْتَ الثَّنَاءَ قَدْ كَثُرَ؛ چاپلوسی زیاد می شود.
- ۶- حلال و حرام جابجا می شود:
رَأَيْتَ الْحَرَامَ يُحَلُّ وَ رَأَيْتَ الْحَلَالَ يُحْرَمُ؛ حلال حرام و حرام حلال شمرده می شود.
- ۷- همسایه آزاری زیاد می شود:
رَأَيْتَ الْجَارَ يُؤْذِي جَارَهُ؛ همسایه به همسایه آزار می رساند.
- ۸- دین را با رأی خود تفسیر می کنند:
رَأَيْتَ الدِّينَ بِالرَّأْيِ؛ دین با نظر شخصی تفسیر می شود.
- ۹- زبان مؤمنان راستین بند می آید:
رَأَيْتَ الْمُؤْمِنَ لَمْ يَسْتَطِيعْ أَنْ يَنْكِرَ إِلَّا بِقَلْبِهِ؛ مؤمن نمی تواند کارهای زشت را انکار کند مگر به قلبش.
- ۱۰- رشوه رایج می شود:
رَأَيْتَ أَوْلَاءَ يَرْتَشُونَ فِي الْحُكْمِ؛ رشوه خواری در دولتمردان رایج می شود.

۱۱- لهُو لَعِبٌ رَوَاجٌ يَبِيدُ مِى كُنْد:

رَأَيْتَ الْمَلَاهِيَّ قَدْ ظَهَرَتْ... وَ لَأَ يَجْتَرِي أَحَدٌ عَلَيَّ مَنَعِيهَا؛

کارهای لهُو رواج پیدا می کند و کسی جرأت منع آن را ندارد.

۱۲- حَقَائِقُ قُرْآنٍ بَرِ كُوشِهَا سَنَكِينِي مِى كُنْد:

رَأَيْتَ الْقُرْآنَ قَدْ ثَقَلَ عَلَيَّ النَّاسِ اسْتِمَاعُهُ؛ شَنِيدِن قُرْآنَ

بَر مَرْدَمِ گِرَانِ اسْت.

۱۳- حَجٌّ وَ جِهَادٌ غَيْرُ خَدَائِي مِى شُود:

رَأَيْتَ طَلَبَ الْحَجِّ وَ الْجِهَادِ لَغَيْرِ اللَّهِ؛ بَرای غَيْرِ خُدَا بَه حَجِّ

مِى رُونْد.

۱۴- مَرْدَمِ رِيَاَسْتِ طَلَبِ مِى شُونْد:

رَأَيْتَ الرَّجُلَ يَطْلُبُ الرِّئَاسَةَ لِعَرَضِ الدُّنْيَا؛ رِيَاَسْتِ رَا بَرَايَ

رَسِيدِن بَه دُنْيَا مِى پَذِيرِنْد.

۱۵- مَرْدَمِ قَسِي الْقَلْبِ مِى شُونْد:

رَأَيْتَ قُلُوبَ النَّاسِ قَدْ قَسَتْ؛ دِلْهَائِي مَرْدَمِ دَارَايِ قَسَاوْتِ

مِى شُود.

۱۶- مردم حزب باد می‌شوند:

رَأَيْتَ النَّاسَ مَعَ مَنْ غَلَبَ؛ مردم طرفدار آنکه پیروز

است می‌شوند.

۱۷- هر سال بدعت جدیدی رایج می‌شود:

رَأَيْتَ كُلَّ عَامٍ يَحْدُثُ فِيهِ مِنَ الشَّرِّ وَالْبِدْعَةِ؛ هر سال

فساد و بدعتی نو پیدا می‌شود.

۱۸- پدر و مادرها خفیف می‌شوند:

رَأَيْتَ الْعُقُوقَ قَدْ ظَهَرَ وَاسْتُخِفَّ بِالْوَالِدَيْنِ؛ بی‌احترامی

به والدین آشکار و علنی می‌شود.

۱۹- گناهان کبیره زیاد می‌شود:

رَأَيْتَ الرَّجُلَ إِذَا مَرَّ بِهِ يَوْمٌ وَ لَمْ يَكْسِبْ فِيهِ الذَّنْبَ

الْعَظِيمَ... كَثِيبًا حَزِينًا؛ افرادی هستند که اگر روزی مرتکب گناه

کبیره نشوند غمگین می‌شوند.

۲۰- به امر به معروف اعتنا نمی‌کنند:

رَأَيْتَ الرَّجُلَ يَتَكَلَّمُ بِشَيْءٍ مِنَ الْحَقِّ... فَيَقُولُ هَذَا عَنْكَ

مَوْضُوعٌ؛ مردی که امر به معروف می‌کند مردم به او می‌گویند به

تو ربطی ندارد.

۲۱- طرفداران حق کم می‌شوند:

رَأَيْتَ الْحَقَّ قَدْ مَاتَ وَ ذَهَبَ أَهْلُهُ؛ حق و اهل حق از

میان می‌روند.

۲۲- ظلم فراگیر می‌شود:

رَأَيْتَ الْجَوْرَ قَدْ شَمَلَ الْبِلَادَ؛ ظلم و ستم در همه شهرها

فراگیر می‌شود.

۲۳- صله رحم قطع می‌شود:

رَأَيْتَ الْأَرْحَامَ قَدْ تَقَطَّعَتْ. دیدار با ارحام از بین می‌رود.

۲۴- مردم مالشان در غیر راه خدا خرج می‌کنند:

رَأَيْتَ الرَّجُلَ يَنْفِقُ الْمَالَ فِي غَيْرِ طَاعَةِ اللَّهِ. اموال‌شان را

در مسیر طاعت الهی هزینه نمی‌کنند.^۱

۲۵- مساجد زیبا ولی خالی است:

قال رسول الله ﷺ: مَسَاجِدُهُمْ عَامِرَةٌ وَ هِيَ خَرَابٌ مِّنَ

الْهُدَى؛

(۱) کافی، ج ۸، ص: ۴۰

مساجد آن زمان آباد و زیباست ولی از هدایت و ارشاد واقعی خالی است.^۱

به امام باقر (علیه السلام) گفتند: قائم (علیه السلام) شما چه وقت ظهور می کند؟
فرمود: إِذَا تَشَبَّهَ الرَّجَالُ بِالنِّسَاءِ وَ النِّسَاءُ بِالرِّجَالِ وَ اِكْتَفَى الرَّجَالُ
بِالرِّجَالِ وَ النِّسَاءُ بِالنِّسَاءِ؛^۲

هنگامی که مردها خود را شبیه زنان و زنان خود را شبیه مردان کنند آن گاه که مردان به مردان و زنان به زنان اکتفا کنند.

(۱) کافی، ج ۸، ص: ۳۰۸

(۲) کمال الدین ج ۱ ص ۳۳۱

می پرسند ویژگی های دولت حق چیست؟

۱- اختلافها تبدیل به وحدت می شود:

لُيْرَفَعُ عَنِ الْمَلَلِ وَالْأَدْيَانِ الْاِخْتِلَافُ.^۱

۲- اقتصاد به سامان می شود:

يَطْلُبُ الرَّجُلُ مِنْكُمْ مَنْ يَصِلُهُ بِمَالِهِ وَيَأْخُذُ مِنْهُ زَكَاتَهُ فَلَا

يَجِدُ أَحَدًا يَقْبَلُ ذَلِكَ مِنْهُ؛^۲

هر کسی که بدنبال گیرنده‌ی زکات می‌گردد ولی

مستحق زکاتی را پیدا نمی‌کند.

۳- رفع گرفتاری می شود:

إِذَا قَامَ قَائِمُنَا أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْ شِيعَتِنَا الْعَاهَةَ؛^۳

زمانی که قائم ما ظهور کند خداوند غم و غصه را از

شیعه و مسلمانان می‌برد.

(۱) بحار ج ۵۳ ص ۴

(۲) کشف الغمه ج ۲ ص ۴۶۴

(۳) خصال ج ۲ ص ۵۴۱

۴- کینه‌ها مرتفع می‌شود:

لَوْ قَدْ قَامَ قَائِمًا... ذَهَبَتِ الشُّحْنَاءُ مِنْ قُلُوبِ الْعِبَادِ؛^۱

اگر قائم ما قیام کند... عداوت و کینه از سینه‌ها بیرون می‌رود.

۵- بردگی‌ها مبدل به رهائی می‌شود:

بِهِ يُخْرَجُ ذُلُّ الرَّقِّ مِنْ أَعْنَاقِكُمْ؛^۲

بوسیله مهدی (علیه السلام) طوق ذلت از گردن مردم خارج می‌شود.

۶- هر مزاحمت اجتماعی بر چیده می‌شود:

يُوسِعُ الطَّرِيقَ الْأَعْظَمَ فَيَصِيرُ سِتِينَ ذِرَاعًا وَيَهْدِمُ كُلَّ

مَسْجِدٍ عَلَى الطَّرِيقِ؛^۳

جاده‌های اصلی را توسعه می‌دهد. هر مسجدی که بر

سر راه باشد را تخریب می‌کند.

۷- دولت‌ش جهانی است:

يَفْتَحُ اللَّهُ لَهُ شَرْقَ الْأَرْضِ وَ غَرْبَهَا؛^۴

(۱) تحف العقول، ص: ۱۱۵

(۲) الغیبه ص ۱۸۵

(۳) الغیبه ص ۴۷۵

(۴) بحار ج ۵۲ ص ۲۹۱

۸- علم گسترده می‌شود:

الْعِلْمُ سَبْعَةٌ وَ عَشْرُونَ حَرْفًا فَجَمِيعُ مَا جَاءَتْ بِهِ الرُّسُلُ حَرْفَانِ... فَإِذَا قَامَ قَائِمُنَا أَخْرَجَ الْخَمْسَةَ وَالْعَشْرِينَ حَرْفًا؛^۱

علم بیست و هفت حرف است. آنچه پیغمبران آورده‌اند دو حرف است پس موقعی که قائم ما قیام می‌کند بیست و پنج حرف دیگر را بیرون می‌آورد.

می‌پرسند قیامش مسلحانه است؟

جواب اینکه قیامش همچون قیام پیامبر است که دلائل و بینات دارد لکن عده‌ای به بهانه‌جوئی و توطئه می‌پردازند و موعظه هم برای آن عده کار ساز نیست لذا با آنها قیام و برخورد مسلحانه دارد.^۲

«اللَّهُمَّ عَجِّلْ لَوْلِيكَ الْفَرَجَ وَ الْعَافِيَةَ وَ النَّصْرَ»

(۱) بحار ج ۵۲ ص ۳۳۶

(۲) بحار ج ۵۲ ص ۲۸۳